

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2'40
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, comi-
 tat și interurban Nr. 730.

„Adevărurile“ dlui dr. N. Oncu și „Tribuna“

de dr. Iuliu Maniu

Cetind declarațiile d-lui dr. Nicolae Oncu publicate în „Tribuna“, drept răspuns „lămuririlor“ date de mine, m'a cuprins o adâncă durere. Prăpastia inexactităților, în care se sbătea D-sa căutându-și scăpare din labirintul pregătit de propria sa slăbiciune, n'a putut să stărnească în mine, decât un sentiment de intimă compătimire.

Obicinuit fiind să cruț slăbiciunile oamenilor înaintați în etate și să întimpin cuvintele și faptele lor cu considerația, care de sine se impune vârstei mele: am păstrat durerea aceasta de taină a sufletului meu.

Considerațiile, ce trebuia să le am față cu un coleg și tovarăș de luptă mai bătrân, nizuința sinceră de a cruța — în cât numai se poate — opinia publică de spectacolul trist al hărțuielelor personale, precum și o serie întregă de alte considerații, m'a îndemnat, ca în răspunsul meu dat declarațiilor d-lui dr. Nicolae Oncu să mă mărginesc a susține numai cele afirmate în lămuririle publicate și a da câteva explicații, cari mi-se păreau necesare. Am evitat însă a *înfierea* după merit afirmațiunile d-lui dr. N. Oncu, lăsând aprieierii membrilor comitetului central întrebarea, că pe a cui parte stă adevărul în aceasta penibilă discuție.

Am renunțat — de dragul binelui obștesc și din considerație față de dl dr. N. Oncu — la apărarea persoanei mele proprii.

Acum însă, când ziarul d-lui dr. Nicolae Oncu, în baza declarațiilor făcute de D-sa, reeditează întreaga sa argumentație de desculpăre cu vădita tendință de a detrage atențiunea publicului românesc dela meritul chestiunii și într'un răsuflet mă declară sans phrase pe mine *de mistificator* al lucrurilor, cred, că mă pot simți deslegat de îndatoririle considerațiilor personale.

Silit deci de pășirea insinuoare a „Tribunei“ declar, că toate aserțiunile d-lui dr. Nicolae Oncu, cari sunt în contradicție cu conținutul lămuririlor date de mine, sunt neadevărate.

Deși pentru meritul chestiunii sunt de o minimală importanță, țin totuși să relev în deosebi câteva din afirmațiile d-lui dr. N. Oncu, fiind foarte caracteristice pentru acel mod de discuție, pe care nicidecum nu credeam să și-l însușească d. dr. Nic. Oncu.

1. Nu este adevărat, că d. dr. Nicolae Oncu ar fi făcut declarația satisfăcătoare somației făcute de d. dr. V. Braniște. În

articolul meu am afirmat, că d. dr. Nic. Oncu a declarat în ședința comitetului, că „nu-i stă în putință a garanta executarea concluzelor comitetului, decât numai în cazul, dacă aceste concluze nu vor fi în contradicție cu regulamentul intern al „Tribunei“... deci numai într-o atâta, într-o cât acele concluze ale comitetului vor întâmpina consentimentul colegilor săi dela „Tribuna“. D. dr. Nicolae Oncu zice însă, că a primit amândouă somațiile exact în forma, în care le-a pus d. dr. Braniște, dar mai la vale însuși recunoaște din cuvânt în cuvânt următoarele: „am declarat, că în caz de constituire a comisiunii propuse de mine sunt în situația — *în cadrele actelor fundamentale* — a garanta executarea tuturor hotărârilor, *ce le va aduce comisiunea în acord comun cu reprezentanții „Tribunei“*. Această recunoaștere a d-lui dr. N. Oncu mă absolvă de orice argumentație pentru a dovedi neadevărul afirmațiunii prime a d-sale, căci pentru oricine, care știe românește, e clar, că aceea, ce am afirmat eu, este *exact identic cu aceea ce însuși recunoaște*.

2. Privitor la actul fundational am afirmat, că d. dr. N. Oncu „n'a voit să-l facă *cunoscut comitetului*.“ D. dr. N. Oncu neagă adevărul afirmației mele și adaugă, că l-a arătat — d-lor N. Ivan și A. Vaida. Nu știu, dar nu este eschis să-l fi arătat acestor domni, martori îmi sunt însă toți membrii prezenți ai comitetului, că *comitetului n'a voit să-l arate*. Dincontră ținând în mână un document împăturat a zis la auzul tuturor, că nu poate să dea acelui act o așa largă (!!) publicitate (comitetul), ci îl va arăta comisiunii, care se va esmite, având însă comisia aceasta să lucreze între limitele acestui act fundational necunoscut de comitet.

3.) Nu este adevărat, că d. dr. Nicolae Oncu de „dragul păcii“ ar fi declarat, că este aplicat a *face chiar și schimbări în actul fundational*. Această afirmație este rezultatul unei laudabile resgândiri ulterioare a d-lui dr. N. Oncu. Din contră, d. dr. N. Oncu a declarat în ședința comitetului în modul cel mai hotărât și lămurit, că în actul fundational nu se pot face schimbări. Mi-a declarat acest lucru chiar și mie după ședința comitetului înaintea d-lui Nicolae Ivan, zicând: „nici voi nu puteți aștepta să facem schimbări în documentul făcut odată!“ Întru adevăr, mă miră temeritatea acestei afirmații a d-lui dr. N. Oncu, care nici prin o fantezie prea bo-

gată nu se poate scuza. Toți membrii prezenți ai comitetului și în special d. dr. T. Mihali și d. Nicolae Ivan pot dovedi inexactitatea aserțiunii d-lui dr. N. Oncu și adevărul spuselor mele.

4.) Nu este adevărat, că d. dr. Nicolae Oncu ar fi declarat în fața propunerii d-lui dr. Liviu Leményi, că recunoaște autoritatea partidului și disciplina de partid. Martori îmi sunt toți cei, cari au fost de față, că de dreptul disciplinar al comitetului n'a voit nici să audă, iar privitor la autoritatea partidului a cerut — cuvintele proprii — „o expresiune mai blândă“.

Acestea sunt „adevărurile“ d-lui dr. N. Oncu și de această valoare sunt și celelalte afirmațiuni ale domnieisale. Eu nu pot, decât să regret, că d. dr. N. Oncu, în etatea sa înaintată, spre durerea tuturor oamenilor de bine, să refugiază la astfel de arme, în rolul său de a fi manta acoperitoare pentru greșelile și păcatele altora, atât de păgubitoare cauzei, în serviciul căreia l-am știut a fi până acum.

Afirmațiunile d-lui dr. N. Oncu sunt diametral opuse celor ale mele. Membrii prezenți ai comitetului au să judece, care dintre noi „mistifică lucrurile“. Al lor este cuvântul. Il aștept cu toată liniștea și siguranța. Până atunci pentru mine o consider încheiată discuția.

După o rigoroasă examinare a conștiinței mele și după o obiectivă cumpenire a lucrurilor m'am decis a intra în discuția din jurul „Tribunei“. Simțul de datorie, precum necesitatea politică și *resoanele primordiale ale luptei noastre politice m'au îndemnat în mod imperios* să iau cu toată hotărârea poziție în contra atitudinii „Tribunei“, deși personal n'am fost atins. Această împrejurare m'a silit, ca pentru încunjurarea oricărei bănueli, să declar, atât în ședința comitetului, cât și personal dlui dr. N. Oncu, că în chestiunea „Tribunei“ nu sânt aplicat a primi nici o misiune. D. dr. N. Oncu știe, că decisiunea mea este serioasă. Prin urmare invitarea D-sale adresată și persoanei mele, este dela început numai o *formalitate seducătoare*. Nici nu putem noi singuraticii să ne facem judecători asupra unui act făcut cu atâta îngrijire. *Binevoiască d. Nicolae Oncu a supune acel act și întreaga afacere comitetului național, care singur este chemat a delibera în această chestiune, a cărei grabnică și hotărâtă rezolvire nu mai puțin o doresc eu, decât D. dr. N. Oncu*. Dorim cu toții o situație clară la „Tribuna“

prin o potrivită lămurire a lucrurilor. Dar preferim a avea supărarea fățișe a d-nilor grupați în jurul ei, decât *un simulacru de pace*.

*

Hotărându-mă să iau parte la luptele politice ale neamului meu și să-mi pun modestele puteri în serviciul acțiunilor publice ale poporului românesc, a trebuit să fiu dela început împăcat cu gândul, că scrisul meu, precum și vorbele și faptele mele, vor fi supuse judecății opiniei publice românești. Am fost convins dela început, că ori și cine și prin urmare și „Tribuna“ va trebui să aibă dreptul să judece după bunul său plac atitudinea, ce voi lua în chestiunile de interes public. Nu eu voi fi acela, care voi contrazice cândva acest drept firesc al criticei. Această mărturisire, sper, va readuce la adevărata ei valoare și aserțiunea „Tribunei“, că membrii comitetului, și între ei și eu, contestăm dreptul de critică a organelor de publicitate, — nizuindu-se a se prezenta pe sine ca jertfa „criticei“ sale „desinteresate“, slujitoare unei „premeniri regeneratoare“. Departe de noi gândul acesta. *Inșine suntem adânc convinși despre necesitatea unei critici temeinice și sănătoase. Ceea ce a făcut însă „Tribuna“, ea însăși trebuie să recunoască, n'a fost critică, ci o acțiune de discreditare și subminare, lipsită cu desăvârșire de criteriile unei expunerii serioase a faptelor și întâmplărilor, apte de a forma elemente de judecată.*

Supunându-mă acestui drept de a fi criticat de ori-și-cine în felul său, găsesc nimerit a nu discuta aprecierile, cari le face „Tribuna“ articolului meu, aprecieri cari, — și de altfel — lipsite fiind declarațiile d-lui dr. N. Oncu de singura bază reală: *adevărul* — de sine trebuie să se prăbușească.

Primesc deci verdictul „Tribunei“ cu resemnarea cuvenită, rămânându-mi singura mângâiere, că nu voiu fi în societate rea, între aceia, pe cari în legătură

cu această chestiune, rând pe rând i-a decapitat cu o sîrguință vrednică de o mai bună cauză.

Permită-mi însă o mică rectificare, care mă simt dator să o fac mai mult pentru a nu fi — fie chiar și numai prin tăcere — complice la o răstălmăcire a adevărului.

Contest cu toată hotărîrea, că criza primă cauzată de „Tribuna“ ar fi avut de rezultat decretarea activității parlamentare și prin urmare, că ea ar fi avut o influență binefăcătoare asupra evoluției politice a poporului român. Desgustul, neîncrederea reciprocă și complectă desorientare cauzată de „Tribuna“ și de protectorii săi de atunci d-nii Mangra, Brote și Slavici — efecte, cari nu puteau rămânea nici dela aceasta a doua criză dela „Tribuna“ — au rezultat imposibilitatea oricărei acțiuni politice serioase timp de 10 ani — cei mai triști ani în evoluția politică a poporului român. A trebuit să vină după 10 ani — și numai atunci a putut să vină — o nouă generație, care absolut independent de criza și acțiunea „Tribunei“, după multe zbuțumări, a putut găsi această platformă pentru adunarea rândurilor și regenerarea luptei politice a poporului român. Direcția activistă a „Tribunei“ a fost o coincidență numai și nici decât un sorginte al decretării activității parlamentare.

Și dacă comitetul a ținut să începe în germene pornirea „Tribunei“ pentru o nouă criză, cauza a fost, că văzând clar situația a voit prin un gest energic, *singur posibil*, să împiedece inaugurarea unei noi epoce de desăvârșită imposibilitate și complectă desorientare politică cu mult mai primejdioasă, decât cea dintâi.

Meritele „Tribunei“ nu mă pot împiedeca să văd *greșelile*, cari le-a comis, și *primejdiile*, pe cari le-a pregătit, iar osânda ce-mi aduce, va fi tot atât de puțin în stare să mă oprească în calea adevărului, cât de puțin au putut să mă ademenească laudele, pe cari — văd — nu le-am meritat.

Eu și mititică!

... O doamnă, prietenă cu mama, a recomandat mami pentru Regina pe un doctor tânăr. Zice că are o clientelă foarte bogată, că o să dea un noroc orb peste ei, amândoi, că o să prindă pe D-zeu de un picior. Hei! Câte planuri își croiesc mumele și fetele!

Au întreat și el și noi, dela unul, dela altul. S'a hotărît prin: a întâlnire. Iată cum: Doamna Morariu, că de ea e vorba, avea să ne aducă pe candidatul de însurătoare în casă, într'o după-prânză anumită.

Doamna Morariu, precaută, zice mami: „Să bagi de samă, dragă, să nu vază d. Cobălceanu la prima vizită pe Domnișoara Tanți — Tanți sunt eu! — Dacă o să vază mai multe surori, o să se tărăbăcească de cap, bietul om și n'are să fie decât spre răul fetii, pe care vrei să o căpătuiți mai întâi.

S'a apucat să rădă mama și răzi, și răzi... când se gândea, că eu, urâta de mine, o să pot strica ceva frumuseței de soră-mea!

Cu toată neîncrederea mami în concurența ce ași putea-o face, m'a dat mama afară din salon. O supărare nu tocmai mare. Știi de ce? Mă apucase groaza, gândindu-mă la tânărul ăsta învățat. Mi-l închipuiam serios minune mare, și respingător, și cu ochelari vineți pe nas! Uuu!

Am fugit deci în grădină, cu un roman subsioară — citesc cu o patimă nebună romane, unde se iau la sfârșit, pe paginile ultime — și m'am cățarat într'un cireș bătrân. M'am

Ardealul la expoziția internațională din Roma

— Convorbire cu d. Al. Tzigara-Samurcaș —

Am anunțat în unul din numerile trecute ale *Românului*, că noul guvern a hotărît, ca România să fie reprezentată la expoziția internațională din Roma și printr'o secțiune etnografică.

Cu organizarea acestei secțiuni a fost însărcinat d-nul Al. Tzigara-Samurcaș, eruditul director al muzeului de artă națională din București și directorul bibliotecii „Fundatiunea universitară Carol I“. D-sa pleacă Mercuri seara la Roma în acest scop.

De oarec am ținut să informăm pe cititorii „*Românului*“ în mod precis asupra modului, cum va fi întocmită secțiunea etnografică românească precum și asupra măsurii, în care arta ardelenescă va contribui la organizarea acestei secțiuni, am solicitat o convorbire d-lui Tzigara-Samurcaș. D-sa m'a primit cu amabilitatea-i în deosebi cunoscută și mi-a dat toată lămurirea cerută.

Când a auzit, că informațiile, pe cari i le cer sunt pentru „*Românul*“, d-nul Tzigara a exclamat:

— Bravo! Imi pare foarte bine, că pot să fiu plăcutu chipul acesta Românilor „de dincolo“, cari m'au primit totdeauna cu drag și dela cari am atâtea obiecte frumoase în muzeul dela Șosea. Să știi: de data asta, Românii de peste munți vor fi informați mai bine și mai repede decât cei din țară despre expoziția dela Roma.

Cum va fi organizată secția etnografică.

Apoi convorbirea a urmat asupra chipului cum va fi organizată secția etnografică.

— Această secție — mi-a spus d-nul Tzigara-Samurcaș — va fi instalată într'o casă românească, situată în incinta splendorului castel Sant-Angelo. Casa va avea două încăperi. În una din ele voi expune obiecte reprezentând arta retrospectivă a țaranului român: în cealaltă obiecte de artă bisericască, și în special din acelea, în cari se oglindesc precis influențele artei italiene.

În încăperea destinată artei țărănești se vor expune costume naționale din toate părțile locuite de Români, precum și obiecte de lemnărie și olărie. Toate acestea vor fi așezate într'un pitoresc și încântător decor românesc, format de câteva din cele mai de seamă pânze ale marelui poet al penelului, Grigorescu.

În încăperea a doua se vor expune: o foarte reușită reproducere în ghips a ușei dela Colțea, lucrată pe vremea lui Șerban Cantacuzino și în care influența italiană e foarte pro-

ghemuit între ramuri, mâncând, ca acum, niște cireșe, iacă, pline de gust și de dulceață. Mama zice că nu se cade, că este necreștere să te sui pe pomi la vârsta mea și mă întrebă dacă am învățat asta la călugărițe? Mie-mi place! Și o știam pe mama ocupată cu așteptatul mirelui.

Când, deodată, ce să vezi?! Ridic ochii. Aud sgomot de pași. Doamne! Cum să vă descriu spaima, când văd, lângă cireșul meu, un tânăr, care se uită la mine, se uită (Zău, așa mi-se părea, cu toate că nu mă pricep la d'al de astea!) se uită cu o oareși-care *admirație*, un tânăr simpatic, da foarte, foarte simpatic. Cu niște ochi negri, glumeți, cu o mustecioară blondă, cu un buchețel de albăstrele în butoniera costumului de culoarea cafelei. Sic!

M'am gândit îndată, că nu poate să fie uruzul de învățat, care venea să facă curte soră-mii. Da ce căuta altfel în grădina noastră?

Eu? Ce să fi făcut? Am stat uimită pe locul meu, ca un stan de piatră.

— „Domnișoară“, a început el vorba, apropiindu-se într'una de cireș.

Domnișoară, vă rog de mii de ori de iertare. După ce am sunat înzadar la poarta dv., n'a venit nimeni să-mi deschidă, am dat mai tare în ușe și — am intrat. Mă ierți?“

Eu: — „Te iert“.

El — tot mai aproape:

— „Văd că m'am rătăcit până aici, în grădina asta cu fructe atât de minunate, ca cea de colea!“ și arăta cu degetul spre mine, nespălatul!...

Cireșul

Monolog pentru o fată tinăra

După Butler

de Horia Petra-Petrescu

(Haină lungă. La braț cu un coșuleț de poame. Incepe să mănânce câte o cireașă și vorbește vesel, cu gesturi de naivă):

„Vai! Cum îmi plac cireșele! Mor după ele. Ce-i mai dulce pe rotogolul pământului decât o cireașă? Un cireș întreg? — cea mai mare bucurie!

Am venit de trei săptămâni dela călugărițele din Sibiu. Acolo am primit creșterea. Nu vedeți îndată? Poftim! La mers, la ținuta mânilor, la căutătura ochilor... Spune-ți că nu-i așa!

... Când am ajuns acasă, ce să vezi? casa cu josu 'n sus: vreau să mărite pe soră-mea, pe Regina!

Cum se mai potrivește numele cu soră-mea! O adevărată regină! Toți, dar toți sunt încântați de ea. Când te privește, (se uită peste umăr) stai să te topești de dragul ei. Toți aleargă după ea, o poartă pe palme... Pe mine? Aș! Nici habar n'au de mine. Vai de păcatele mele!

(mănâncă cireșe și aruncă sâmburii cu năcaz). Mama'mi zice într'una: „Regina are să se mărite strălucit: da biata, sărăcuța asta de Tănțioara, cum e ea de mititică, n'are — zău — de ce să strămbe din nas!“

nunțată: o mulțime de alte obiecte religioase, precum aere, cădelnițe și o serie de icoane de la Casa bisericeii.

Contribuția Ardealului

— De sigur, că nu veți neglija nici arta românească de peste munți, — am întrerupt atunci pe d. Tzigara.

Se poate? Ar fi o nedreptate, pe care nu mi-ași ierta-o nici odată. Și nu merită o asemenea nedreptate nici Banatul cu frumoasele lui cămăși și opreguri, nici Sibiiul cu artisticele sale cusături și sculpturi în lemn.

De sigur, Ardealul va contribui într-o însemnată măsură la succesul secției etnografice românești. Și astfel, succesul acestei secții se va resfrânge în bună parte și asupra muzeului etnografic din Sibiiu, care îndeplinește cu demnitate un rol însemnat în istoria artei noastre naționale.

— Și ce obiecte de peste munți veți trimite la Roma?

— Voiu trimite câteva din cele mai frumoase costume naționale din Banat și din sudul Transilvaniei. De-asemena voiu expune o serie din acele minunate creștături în lemn din regiunea Sibiiului — precum furci, căncel, etc. — în care bogăția inspirației se îmbină cu abilitatea execuției într'un tot atât de artistic.

Elogiul artei ardelenesti

Apoi, fiindcă veni vorba de arta românească din Ungaria, d. Tzigara nu se putu opri să facă aceste câteva observații:

— Foarte interesante sunt producțiile artei țărănești românești din Ungaria. În special costumul național din Banat și Maramureș sunt de o frumusețe neîntrecută.

Portul bănățenesc are această particularitate: e și cel mai simplu și cel mai bogat. Minunatele opreguri cu ciucuri lungi, — cusute numa'n fir și mătășă, — sunt specialitatea exclusivă a Banatului. Aceste opreguri precum și conciriile țesute cu fir de aur sunt modele de artă, cari concurează cu cele mai fine țesături din vechime.

E îmbucurător, că doamnele române din Ungaria s'au pătruns de frumusețea acestui port și au simțit necesitatea de a-l face să nu dispară. În aceste producții de artă românească se oglindesc o parte însemnată a sufletului nostru. De aceea, serbările etnografice, cari se dau cu atâta succes în Ardeal, sunt vrednice de toată lauda.

Dar să nu ne facem iluzii zadarnice.

Ori cât eroism se va desfășura pentru păstrarea portului național de odinioară, el va dispărea. E condamnat să dispară acest frumos și artistic port din pricina concurenței industriale. Vremea nouă cu necesitățile ei din ce în ce tot mai multe, nu mai dă răgaz poporului să-și petreacă vremea în visuri și lucrări de artă.

Vremea nouă împinge poporul sărac pe căile practice.

Cu toate acestea să nu se descurajeze nobilele apărătoare ale portului național.

Să lupte cât vor putea pentru a-i prelungi cât mai mult traiul. Și nici chiar atunci, când graba civilizației nu va mai da răgaz nici unei mâni să-și desvolte îndemânarea artistică prin fir de aur și mătășă, pe pânza gospodărească, să nu desarmeze! Fiindcă și atunci le rămâne o operă de îndeplinit: strângerea tuturor cusăturilor vechi de artă pentru complectarea muzeului național.

— Obiectele din Ardeal vor avea o mențiune deosebită? — am întrebat pe d. Tzigara.

— Bine înțeles. Toate vor purta însemnarea: „Dela Români din Ungaria“, cu indicația precisă a localității.

Arta românească și cea italiană

Apoi, ca încheiere, amabilul meu convorbitor îmi spuse:

— Sunt sigur că la Roma va face mare impresie portul nostru național. Și am această siguranță fiindcă portul nostru se distinge de celelalte atât prin îngrijirea deosebită a detaliilor cât și prin efectele produse, nu prin masse mari, ci prin armonia culorilor și a țesăturii.

Costumul campaniei romane, care se laudă atât de mult, are efecte mult mai puțin subtile.

Am mulțumit dlui Tzigara-Samurcaș pentru bunăvoința cu care mi-a dat toate aceste amănunte și impresii și am plecat cu nădejdea că, mulțumită aceleiași bune voințe, tot „Românul“ va fi primul ziar care va avea cele dintâi informații complete asupra deschiderii secțiunii noastre etnografice dela expoziția din Roma.

Bucureșteanul.

De ce nu se interesează Românul de Ligă

(Conferința d-lui prof. S. Mehedinți pentru sporirea fondului „Ligei Culturale“)

Focșani, 6 Martie.

E mai bine de un an, de când dătoresc conjuțenilor mei putneni această conferință, începe conferențiarul.

Eram s'o rostesc în Ianuarie, dar am căutat să țin Liga în seninătatea și liniștea care i-se cuvin, departe de luptele politice, și acum când vârtejul a trecut, putem sta de vorbă.

Un fior mă cuprinde gândindu-mă cu 20 ani în urmă, când eram student și am vorbit întâia oară în cestinnea Ligei la București.

Pe acea vreme Ungurii, dușmanii neamului nostru, luaseră niște măsuri draconice, ca să dis-

trugă limba fraților noștri din Ardeal. În astfel de împrejurări a luat ființă Liga.

Toți oamenii mari de atunci și chiar în parlament se întrebau, ce vor să facă Ungurii cu neamul nostru?

Ungurii se îndârjiseră mai mult, tot felul de legi și măsuri, care mai de care mai aspre luau contra fraților noștri.

Procesele de presă, închiderea școlilor, persecuția contra bisericeii noastre nu mai iau sfârșit, Românii sunt din ce în ce mai apăsați.

În fiecare vacanță merg prin locurile ocupate de Românii subjugăți și ceea ce am văzut pe acolo e îngrozitor, le plângi de milă bieților frați.

A pune pe copiii, cari nu știu decât românește, așa cum au învățat dela părinții lor, să-și învețe lecțiile în limba ungurească, este mai mult decât își poate închipui mintea, este o adevărată osândă la moarte. Și totuși Ungurii practică acest chin pe o scară întinsă.

Și când aceasta este situația Românilor de dincolo, care ar fi mijlocul, prin care am putea să sprijinim viața lor culturală? De sigur prin Ligă.

Dar ce însemnează Liga, cultura, neam, popor? Aceasta o știu foarte puțini.

Popor este o ființă trupească și mai ales sufletească legată de un pământ, vorbind aceeași limbă, având conștiința trecutului și nutrind aceeași speranță în viitor.

Popor este o ființă, pe care cineva nu o poate cunoaște decât cu mare băgare de seamă, decât făcând oarecari sacrificii.

Pământul nostru, puțini îl cunoaștem, pe când cei mai mulți vizitează alte colțuri de lume. Jumătate din neamul nostru este peste hotare și nu-i cunoaștem.

În fiecare zi repetăm „Dela Nistru pân' la Tisa“ și pământul cuprins între ele nu-l cercetăm.

Dar din punctul de vedere istoric cum stăm?

Vă pun o întrebare. Câți dintre d-voastră ați fost să vedeți lespede, sub care zace Ștefan cel Mare, că doar numai un Ștefan avem? Câți ați văzut la mânăstirea Dealului capul lui Mihai? Puțini, foarte puțini.

Dacă avem ceva noțiuni de istorie, apoi aceasta o găsim la popor, care pomește cu drag despre: Ștefan, Cuza etc.

Dar în privința limbei? Toți ne înțelegem, bine înțeles, în vorbă, incontestabil.

Câți dintre noi au gustat farmecul limbei, citind operele lui Miron Costin, Neculea, Cantemir, etc.?

Bătrânii ne întreceau în această privință, ei cercetau cărțile bisericești, care vremuri de veacuri au fost hrana lor sufletească.

Astăzi citim romane franceze, în care este

M'am făcut roșie ca focul, vi-o puteți închipui și am bolborosit:

— „Atunci ești d-ta d-nul doctor Cobălceanu...?“

— „Da... eu...“

— „D. Cobălceanu, care vine să vadă (aici era să fac o mare prostie, să zic: să vadă pe Regina!)... să vadă pe... mama?“

— „Da, așa-i, domnișoară!“ adaogă el. Apoi, fin de tot: „E indiscret dacă întreb, de am onoarea să vorbesc cu d-șoara Regina?“

Să mă țină drept soră-mea! Frumos lucrul Zău așa!

— „O, nu! D-le! Regina e soră-mea; eu? eu nu sunt decât Tanți, Tănțișoara, Constanțișoara, Constanța! Eu nu-i seamăn deloc! Aaa! Regina e frumoasă și deșteaptă, foarte deșteaptă!“

— „Ce e d-șoara Tanți atunci?“

— „O! vezi d-ta! În familie îmi zic: „poșândicul ăla urit de Tanți“...“

El, foarte politicoș: — „Un nume, d-șoară, pe care nu-l meriți deloc... Dacă o să te milostivești să te cobori pe pământ, o să putem povesti mai bine și mai în dragă voie.“

...Tocmai asta era năcazul meu: îmi era rușine să mor să mă dau jos din cireș.

— „Domnule“, i-am zis, „avem acoalea, dinjos, lângă coacăzele alea, niște căpșuni minunate, de toate soiurile. N'ai avea bunătatea să le guști și d-ta?“

S'a uitat la mine cu ochii lui, puțin batjocoritor și mi-azis apăsând cuvintele:

— „Numai ca să-ți fac pe plac, d-șoară, mă duc să văd căpșunii.“

S'a întors în călcăie, eu m'am rostogolit jos din pom și am alergat să-l ajung.

...

— „Să intrăm în safon d-le. Mama, nu-i vorbă, n'o să fie mulțumită. Eu nu trebuia să te vad!... Oh!... Ce zăpăcită mai sunt!“

— „...A! Și-ntr'adevăr? N'aveai voie să mă vezi? De ce nu?“

— „Oh, pentrucă... pentrucă... nimic... spun prostii. De altfel d-ta trebuia să vii cu d-na Morariu...“

— „Doamna Morariu mi-a telegrafiat, că nu o să mă poată însoți. Chiar cu pericolul de a vedea cum se scandalizează d-na-mama d-tale, am îndrăznit să viu singur-singurel. Pasul acesta nu-l regret, de altfel, deloc.“

Am spus-o într'un ton, de m'a făcut să roșesc iarăș. Mi-am zis: Viitorul bărbat al Reginei e drăguț, asta fără doar și poate și începeam să-mi iubesc cumnatul.

Ce credeți? Ghiciți! Când a venit d-na Morariu, încredințată de d. Cobălceanu să lege căsătoria, a venit și a cerut — ei, ghiciți-o odată! — a cerut mâna — — mea!

Mama a stat ca zăpăcită.

Regina era să moară de ciudă.

Eu? Eu eram așa de fericită, vai, așa de

fericită! Imi place de Emil cu mult mai mult decât e bărbatul meu, decât dacă e un simplu cumnățel.

Așa mi-s'a întâmplat. Mi-a spus Emil, după fidanțare, că a prins dragoste de mine, văzându-mă cocoțată sus, în cireșul meu, mâncând la cireșe.

Toate am să le mulțumesc cireșului meu! Sunt bună de inimă, fetelor, și vă anunț solemn: cine vrea să se mărite, să mănânce din cireșele mele — poftim, nu vrea cineva de aici? — și să se cațere în cireșul meu — îl voiu arăta oricui va vrea să-l vadă.

O, cireșul meu va fi sfințit. Am motiv să fiu recunoscătoare cireșului meu iubit.

(Cortina cade repede.)

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

scris tot ce poate fi mai trivial, mai murdar. Numai Evreii din Rusia scriu ceva mai murdar ca unii autori francezi.

Fără dragoste de pământul strămoșesc, de limbă, fără o conștiință despre trecutul și viitorul neamului nu se poate presupune o cultură, o unitate culturală.

Cum vreți d-voastră să meargă bine Liga, dacă noi nu ne cunoaștem pământul, limba, trecutul și nu întrevădem viitorul poporului nostru?

Cum să tresăltăm, când gimnaziul dela Beiuș este închis de Unguri, când noi nu știm unde este Beiușul?

Este imposibil, ca Liga să meargă bine până când nu ne vom reface sufletește.

Atunci, când vom sacrifica din viața noastră pentru cultură, numai atunci Liga va eși din lăncezeală.

Nu poți fi bun ligist până nu vei vedea o școală de dincolo, nu vei auzi limba fraților acasă la ei, cântecele lor veșnic plângătoare, dacă nu vei vedea pe învățători, pe preoții lor.

Vă îndemn, ca noul local de teatru să-l transformați într-o adevărată academie: ofițeri, magistrați, profesori, toți cărturarii și necărturarii din oraș strângeți-vă la olaltă și unul dintre d-voastră, care citește mai bine să citească din Eminescu, Alexandri, Omer Göthe, etc.

Termin cu aceste cuvinte:

Nu poate fi unitate culturală fără cultură.

La cultură nu se ajunge decât prin limba maternă.

În orice colț al țării, un om de inimă poate face foarte mult. („Universul“).

Politica în Ungaria

O întrerupere.

Sub titlul acesta ziarul „Világ” scrie la loc de frunte despre discursul deputatului român, a d-lui dr. Alexandru Vaida, următoarele:

Azi, Sâmbătă, a vorbit naționalistul Alexandru Vaida, iar Zoltán Szilassy l'a întrerupt.

Întreruperea aceasta e foarte caracteristică. Iar râsul ironic din toate colțurile reacționare ale Camerei, provocat de această întrerupere, luminează deplin simțemintele, de cari se însufleșesc membrii Camerei. Alexandru Vaida a declarat, că condițiunea creării păcii cu naționalitățile e sufragiul universal, egal și secret.

Din contră, Zoltán Szilassy a întrerupt, că: — Aceasta vă trebuie vouă?

Întrebarea a fost adresată partidului Justhist, care, se știe, ieri (Vineri, la aniversarea morții lui Ludovic Kossuth. N. R.) a luat poziție hotărâtă pe lângă reforma radicală a dreptului electoral, iar azi este acuzat deja, că pactează cu naționalitățile...

În țările poliglote se ivesc multe probleme și în calea progresului cultural și democratic se îngrămădesc multe piedeci, curățirea cărora reclamă o muncă istovitoare. Însă politica e un studiu, care ține socoteală de fapte și astfel vrând nevrând trebuie să ne dăm seama, că suntem o țară poliglogtă...

Chestia naționalităților încă e o chestie, care dacă există deja, trebuie să ne năzuim, ca barem să nu împiedice libera dezvoltare a democrației noastre.

Forma brutală a politiceii de naționalități, care se practică la noi, în primul rând e primejdioasă din punct de vedere democratic și e necorectă iar, că în locul acesteia ce direcțiune po-

litică ar trebui să urmăim, aceasta ne-o spune Ugron G., care a zis, că pe concetățenii noștri naționaliști numai așa îi putem împrieteni cu cultura ungurească, dacă le dăm libertate și ne ferim, ca să-i aruncăm în servitute. Alexandru Vaida, oricât de antipatic ar fi el pentru anumitele lui declarații politice, în vorbirea de azi a spus aceeași dreptate. Iar dreptatea rămâne dreptate oricine ar spune-o, ba chiar și atunci, când ea este spusă de cel mai ultraist român. Oratorul a dovedit, că dreptul electoral este baza conviețuirii noastre pașnice cu naționalitățile, și, că, chestia aceasta ar fi mijlocul, care ar pune sfârșit luptelor amare și ar înlătura piedecile progresului.

Probabil, că mulți vor fi cari nu vor consimți cu această declarație, cum, probabil, vor fi foarte mulți, cari recunosc sinceritatea acestor cuvinte. Ori cum ar fi ele răstălmăcite, dar una se poate spune, că cu orice s'ar fi putut răspunde la acestea, numai chiar nu cu răs ironic, și nu cu observarea făcută de deputatul guvernamental... E cea mai brutală nedreptate, și e cel mai mare dispreț, când numai de aceea nu primim dreptatea cuiva, pentru că el o spune...

Întreruperea aceasta nu poate fi scuzată nici cu aceea, că oratorul român a adus chestia naționalităților în legătură cu chestia dreptului electoral... Prețul păcii cerut de Alex. Vaida, e totodată și condițiunea democrației ungurești... Oamenii cu judecată trează vor descoperi legătura dintre politica partidelor feudale și conservative și între mult trîmbițatele aspirațiuni naționale.

Intr'adevăr întreruperea aceasta mai mult a stricat aceluia, pentru placul cărora s'a spus, decât aceluia, pe cari a voit să-i rănească.

În articularea convenției dela Genf.

Sâmbătă după amiază, comisia pentru chestiile militare a ținut o ședință sub președinția lui Béla Tallián, în care s'a dezbătut raportul ministrului de honvezi, referitor la înarticularea convențiilor făcute la Genf, despre îmbunătățirea soartei răniților și bolnavilor în timp de războiu. Raportorul baronul Solymossy Ö. a arătat acordul din anul 1864 dela Genf și noul acord din 1906 dela Genf. După mai multe observări, comisia luând în considerare propunerea președintelui B. Tallián a hotărât, că întrucât pretențiunile cuprinse în art. 28 al acordului dela Genf, nu ar putea fi luate încă în considerare la facerea noiei legi a codului penal militar, acelea guvernul să le rezolve cât se poate înainte de prezentarea acestui proiect.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 22 Martie.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează Kabos Ferencz.

Președintele dă citire răspunsului telegrafic al Camerei italiene la telegrama de felicitare a Camerei ungare, expediată ieri cu prilejul jubileului unității regatului italian.

Bikády Antal interpelează pe ministrul de agricultură în chestia abuzurilor în jurul împărțirii vitelor de soiu trimese în comitatul Bi-chişului.

Lukács László, ministru de finanțe, prezintă un proiect despre un împrumut de 570 mil. cor. pe seama orașului Budapesta.

Hegedüs Kálmán raportorul comisiei lucrărilor publice, raportează despre proiectul referitor la regularea muncii de noapte a femeilor.

Baronul Solymossy Ö., raportorul Comisiei afacerilor militare, roagă tipărirea și punerea la desbatere a proiectului despre convențiunea dela Genf.

Huszár Károly (poporal): Urgitează reducerea dărilor tot crescând, cari duc țara la ruină. Guvernul și partidul său trebuie să recunoască, că un ocean nemăsurat îi desparte de majoritatea națiunei.

Contrastul acesta, dintre Cameră și națiune, numai prin reformarea dreptului electoral se poate aplana. Aceasta o spun nu numai aici, ci și în fața poporului.

Lărgirea dreptului electoral e necesară nu numai în viața politică, ci și în cea comitatensă și comunală. Iar reforma aceasta se poate crea numai prin o înțelegere cu toate partidele.

Nu primește budgetul. (Aprobări în stânga).

Schuller Rezső (guvernamental): Poporul nu este destul de matur, ca să capete drepturi atât de largi, cum pretinde antevorbitorul, iar reforma nu conglăsuște cu sistemul aristocrat actual, pentru că ar fi o absurditate. (Aprobări în stânga).

Primește budgetul. (Aprobări).

Lukács László (ministru de finanțe): Am urmărit cu atențiune desbaterea budgetului și am observat, că s'au atins chestii, cari n'au nici o legătură cu budgetul.

Ieri s'a spus, că totdeauna de câte ori guvernul are lipsă de bani, năvălește asupra micului proprietar. Din contră, trebuie să recunoaștem, că în Ungaria într'adevăr micul econom o duce mai bine decât toți. (Aprobări în dreapta. Protestări la kossuthiști.) S'a mai spus, că guvernul contemplează urcarea dărilor. D. deputat confundă urcarea dărilor cu dezvoltarea naturală a dărilor.

Alcoolismul nu este o boală specială ungurească. Toate statele culte luptă contra acestei boale, dar nu se poate ști, dacă dispozițiile acestea vor putea schimba înspre mai bine omenirea.

Nu se simțește îndreptățit să răspundă la acuzele referitoare la cheltuielile flotei și a cheltuielilor armatei comune. Necesitatea lor a constat-o deja comisia regnicolară respectivă, a cărei hotărâri au fost aprobate de M. Sa.

CRONICA EXTERNĂ

Rusia și China

Sub cuvânt de încercare de mobilizare, Rusia a concentrat oști numeroase în hotarul Turchestanului chinez. Tot așa fac și Statele Unite. Au mobilizat jumătate din armată împotriva Mexicului numai ca să vază dacă organizarea armatei răspunde la scop.

Asemenea mobilizări însă se fac numai față de țări prea slabe ca să răspundă și ele la fel.

Metoda asta nouă rusească de a negocia prelungirea unei convenții ce se sfârșește, mobilizând 20.000 de oameni la granița statului recalcitrant, poate va găsi imitatori. Asta e formula progresului în zecea a doua a veacului al XX-lea zice „N. Fr. Pr.”, după care prescurtăm revista dela 4/17 Martie.

Amintește Rusiei c'a avut un succes mare diplomatic față de Japonia, când a silit-o să părăsească Port-Arthurul. Dar urmarea a fost hotărârea Japoniei de a se răzbuna, că i-s'a răpit câștigase prin războiul cu China.

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de cât 40 ! calese diferite la dispoziție. ! Telefon 439. Prețcurente se trimit grătit și francat. !

Răsplata au fost înfrângerile din Mangiuria și dela Tsushima.

China nu are oaste în Culgia, Japonia n'o ajută, deci se va supune.

Japonia a surprins lumea, revoluționând arta militară pe uscat — astăzi toate statele se folosesc de tactica japoneză — și pe apă — căci Dreadnoughtii sunt invenția japoneză. Prea se poate ca înjosirea ce suferă acum China să ducă la ridicarea ei. Va urma și ea pilda Japoniei.

Rusia va avea mângăierea c'a slujit nespun de mult cauza deșteptării simțului patriotic în Asia răsăriteană. Gluma lui Alexief cu pădurile din Corea, unde a trimis soldați ruși, îmbrăcați ca tăietori de lemne, a costat o sută de mii de oameni și câteva miliarde.

Regentul Chinei va ceda; dar nu se știe dacă indignarea Chinezilor nu se va manifesta prin o nouă răscoală a Boxerilor.

„Le Temps“ învinue guvernul francez de răceala Rusiei

„Le Temps“ vorbind de desbaterile din Duma rusească în privința politicii externe, deștăinuește că Isvolsky când a voit să spue o vorbă tare la Viena, 1909 și 1910, a întreat la Paris, dacă se poate răzima pe sprijinul aliatei, cerând îndeosebi ca Franța să fie mijlocitoare

Ce-a făcut guvernul francez? Ce răspuns a dat? Nici unul. A tăcut. Iată deci ce-a împins pe Rusia la apropiere cu Germania și A.-Ungaria! De bună seamă că amănuntul l'a dat Delcasse.

„Le Temps“ arată ca numai Jaures a înțeles și spus în Cameră că nu trebuia lăsat ca Rusia să trateze de-a dreptul și singură cu Germania. Acum, după ce s'a regulat neînțelegerea ruso-germană, în chestia căei ferate a Bagdadului, Anglia și Franța nu mai au destulă putere spre a reuși cum s'ar fi putut, dacă lucrau câteși trele împreună.

DIN ROMÂNIA

Scrisori din București

Deschiderea noului parlament.

București 8 Martie st. v. Luni s'a deschis noul parlament. Pe străzi drapele tricolor fălăesc în onoarea acestei zile de sărbătoare. O mișcare neobișnuită se observă pretutindeni. Pe calea Victoriei și pe tot drumul spre Cameră, lume multă, rânduie în două șiruri pe trotuare, așteaptă trecerea cortegiului regal. Fiindcă M. S. Regele se va duce în persoană să citească mesajul.

La 12 punct cortegiul trece, escortat de superbii noștri jandarmi călări. Suveranul e bine dispus. Răspunde cu mulțumire tuturor supușilor mulți, cari se descoperă cu respect și dragoste în fața bătrânului monarh.

Trece cortegiul regal, atât de simplu și totuș atât de măreț, prin drumul mărginit de tricolore. Și tricolorul par'că fălăie mai mândru, când simte apropierea celui ce i-a consacrat gloria definitivă pe câmpiile Bulgariei.

Iar tunurile bubuie...

Incinta Camerei e plină de deputați și senatori. Tribunele de-asemena sunt înșesate de public foarte distins.

Și era interesantă și banca ministerială. În primele locuri străluciau capetele albite de vreme și muncă cinstită ale d-lor P. P. Carp, Titu Maiorescu, Ion Lahovary. Această imaculată apariție pe banca ministerială aducea aminte guvernul liberal venit la putere pe timpul răscoalelor din 1907. Și-atunci străluciau pe banca ministerială trei capete albe: Dim. Sturdza, Em. Costinescu, Anton Carp.

Prezența „bărbilor albe“ dau totdeauna guvernului o înfățișare de-o de-osebită solemnitate și stărnesc încredere. (Cu toate acestea, e bine să notăm, că „bărbile albe“ ale actualului guvern sunt... fără barbă).

Iar alături de acești trei venerabili bătrâni, impuneau maturitatea unor oameni de putere și capacitatea d-lor Marghiloman, Filipescu, C. Arion, Delavrancea și, în sfârșit, tinerețea plină de nădejdi a d-lor D. Nenițescu și M. Cantacuzino.

M. S. Regele sosește. Toată lumea se scoală în picioare. De față este și A. S. R. Principele Ferdinand și membrii corpului diplomatic. Suveranul apare în pavilionul tronului înconjurat de toți miniștri și dă citire, cu glasul bine timbrat, mesajului regal pe care îl prezintă d. P. P. Carp.

Mesajul regal.

Iată în întregime acest mesaj:

*Domnilor senatori,
Domnilor deputați,*

Cu o deosebită mulțumire viu astăzi în mijlocul Domniilor Voastre pentru a deschide întâia sesiune a noiei legislaturi.

Demisia cabinetului precedent și numirea guvernului actual au tras după sine dizolvarea corpurilor legiuitoare, ajunse aproape de termenul lor constituțional.

Ieșiți de câteva zile din alegerile generale, Domniile-Voastre, prin o majoritate, aduceți guvernului, pe care l-am chemat la cârma Statului încrederea țării. (Aplause prelungite).

Acest acord între Țară și Tron este o cheazăie pentru îndeplinirea misiunii guvernului meu, cu atât mai mult, cu cât putem privi în liniște situația din afară (Aplause). Politica statornică și cumpătată, ce o urmărește România fără șovăire de peste un pătrar de veac ne-a asigurat cele mai bune relații cu toate statele. Menținerea păcei, care este scopul comun al năzuințelor lor, este și datorința noastră de căpetenie.

*Domnilor deputați,
Domnilor senatori,*

Guvernul meu a adus la cunoștința tuturor, măsurile ce le crede menite a îmbunătăți starea economică și socială a țării. Ele vor forma obiectul activității Domniilor-Voastre în decursul legislaturii, care începe astăzi.

Pentru scurta sesiune de față sarcina Domniilor-Voastre va fi mai ales cercetarea și votarea la timp a bugetului. Prin votarea legilor, ce stau în legătură cu el veți face de pe acum un pas hotărîtor în direcția reformelor cerute de situația internă și mai ales întru ușurarea vieții țărănilor, și a multora din orășenii prea atinși de scumpirea traiului.

Până ce se vor vota legile pentru vânzarea de pământ la țărani, pentru asigurarea lucrătorilor, pentru noua organizare a meseriilor și pentru descentralizarea administrativă, veți avea să veniți îndată în ajutorul țărănilor nevoiași, scutind loturile mai mici de șeșe hectare de orice dare către stat, și pe de altă parte să îmbunătățiți starea funcționarilor inferiori dela căile ferate, precum și salariile în învățământul primar și secundar. (Aplause).

Situația finanțelor noastre ne îngăduie aceste înlesniri și ne impune totdeodată să destinăm, fără a sdruncina echilibrul bugetului, un spor de opt milioane pentru armată, la a cărei întărire țara a fost totdeauna gata să aducă jertfele cele mai mari. (Aplause).

*Domnilor Senatori,
Domniilor Deputați,*

În fiecare an al lungii mele domnii am avut adâncă mulțumire să constat progresul săvârșit în scumpa noastră patrie.

Urez, ca și această legislatură, prin concursul luminat ce veți da guvernului meu, să fie cât mai bogată în rezultate fericite. (Aplause).

Dumnezeu se binecuvinteze lucrările domniilor-voastre.

Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare este deschisă.

Carol.

În special a fost foarte mult aplaudat pasajul, în care se spune, că parlamentul aduce guvernului, chemat la cârmă de Suveran, încrederea țării; și partea în care se anunța legile, ce se vor supune discuției parlamentare în această scurtă sesiune.

După cetirea mesajului regal, M. S. Regele s'a retras, iar ședința s'a ridicat. După amiază noii deputați au lucrat în secțiuni la verificarea titlurilor nouilor aleși.

Seara, la orele 5, a avut loc la ministerul de externe o consfătuire a majorităților guvernamentale.

Au vorbit d-nii P. P. Carp, D. Greceanu, fost ministru, gen. Argintoianu, N. Barbulescu și M. Deșliu. Toți oratorii au declarat, că majoritățile sunt hotărîte să dea tot concursul guvernului pentru înlăptuirea programului anunțat prin manifestul electoral.

Ziarele guvernamentale anunță formarea birourilor parlamentului, după cum urmează:

La Senat: președinte: d. G. Gr. Cantacuzino, vice-președinți, d-nii: Mateiu Cantacuzino, Petre Missir, general Argintoianu, și Al. Kalimachi.

La Cameră: președinte: d. D. C. Olănescu, vicepreședinți d-nii: G. Grădișteanu, Mateiu Vlădescu, Dem. Greceanu, M. Deșliu.

Îmbunătățirea stărei corpului didactic.

Leafa învățătorilor normaliști va fi sporită de la 90 lei la 120; a profesorilor secundari de la 360, la 420 lei, însă cu un spor de trei ore pe săptămână. Profesorii lucrau 12 ore pe săptămână, de acum vor avea 15 ore.

De la toamnă, ministerul instrucțiunii, va spori și salariile profesorilor de universități: de la 500 la 800 lei.

Aceste plăți ar forma suma anuală de 2,800.000 lei și ar putea să fie acoperită ast-fel: 1.300.000 din sporirea alocațiunii bugetare a ministerului de instr., iar restul din diferite economii.

Universitate populară în București.

În sfârșit cu începere de Luni, 14 Martie, în București va funcționa o universitate populară.

Deși universitatea se deschide acum, ideea unei asemenea instituțiuni democratice prin excelență, nu e nouă. Ea a fost manifestată prin studii, prin propuneri și deziderate nu de eri de alaltăieri, ci de zeci de ani.

Fără îndoială nici pătura cultă a Capitalei nu avea odinioară așa de mulți și de hotărîți propagatori ai acestei idei ca astăzi și — ceea ce este mai hotărîtor — publicul, care ar fi cercetat o asemenea școală, era mult mai restrâns și mai puțin setos de cunoștinți.

Școala s'a înfiripat în pripă, în câteva luni, rânănând să i-se dea organizare mai temeinică și mai complectă pentru cel de al doilea an școlar, care începe în toamnă.

În fruntea binefăcătoarei și mult așteptate instituțiuni se găsește un comitet format în majoritate din profesori ai Universității din București.

Drept garanție pentru trăinicia acestei opere și pentru rezultatele ei viitoare, comitetul are de președinte pe d. dr. I. Cantacuzino, sufletul umanitar încercat, iar de vice-președinți pe dd. dr. C. Istrati și Sp. Haret, foști de mai multe ori în capul învățământului.

Restul comitetului e alcătuit din dd. Tanoviceanu și Th. Speranță membrii, iar d. C. Rădulescu, secretar-general.

Cursurile se țin la liceul Lazăr între orele 9—10 seara, având, deocamdată, următoarele materii: drepturile și datoriile cetățeanului și ale omului, literatura populară comparată, mutualitate și cooperațiune, fizică populară, literatură română, fenomenele generale ale vieții, literatură clasică, chimie populară, sociologie criminală, limba franceză și limba germană.

Comitetul face un apel către toți oamenii de inimă din țară, pentru a se înscrie între întemeetorii celei dintâi universități populare contribuind cu banul lor.

Cor.

MAGAZIN IEFTIN
MAUTNER R.

👉 Ieftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzeturii, canafas (pânză lustruasă), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stofe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1¹/₂—7 ore

Litere — Arte — Științe

ICOANE

*Un Christ schilav, vâpsit pe-o cruce strîmbă
De vînt, de ploaia toamnei spălăcit,
Păzea cu ochiul trist și rătăcit
A drumurilor cenușie trîmbă.*

*Sub el și-a 'ntins oglinda mișcătoare
Un lac; acum se uită lung în ea,
Își vede trupul slab, pe cap o stea,
In mână un zugrav i-a pus o floare.*

*Icoana lui, de veacuri pironită
Inchipuind un sfânt mîntuitor,
N'a 'nduișat pe nici un trecător
Când a întâlnit privirea-i chinuită.*

*Și pe-al meu creștet stinsă stă lucirea
Nădejdei, azi simbol fără 'nfeles,
In mână țin o floare ce-am cules
Din câmpul unde crește amintirea.*

*Acolo doar mai pot găsi tăcerea
Cu care viața tristă îmi îmbiu,
Și ca 'n adîncul unui lac senin
In minte-mi oglindesc mereu durerea.*

N. Budurescu.

Sămbătă, după prânz, în Cluj...

Sed în o cafenea a Clujului.

Astăzi e Sămbătă. — Cafeneaua tixită de Ovrei. Ovrei roșii — în ochii lor multă inteligență, șiretenie înțeleaptă — dar pe buzele lor surisul învechit al lui Israil. Așa sunt ei — Sămbătă închid prăvălia, se îmbracă în mătasă, își pieptănă zulufii și cearcăni vineți dimprejurul ochilor nu par așa de stranii, ca de altă-dată — și îi vezi tolăniți pe canapelele cafenelei, fumând țigări de foi cu un aer absolut aristocratic.

Astăzi e ziua lor. Astăzi baronașii și înțelepții Maghiari din Cluj să retrag tăcuți în colțuri și discută cu pușină emfază politică, astăzi Ovreeii sunt stăpâni în cafenea și par'că aerul cafenelei e plin de răsuflarea uriașă a unei guri nesaturate.

Lângă mine doi bătrâni joacă tăcuta lor partidă de șah. — Unul e alb și frumos, ca din nobil de Florența și mânilor sunt fine, degetele suptiri, nervoase, că par'că ar fi numărât toate băncuțele vieții... Al doilea bătrân e cam plouat, sacoul lui e verziu și nasturii lui sunt sdrênțuiți — așa sunt sacourile, în cari trăește trecutul.

Și îi aud jucând tăcut, partida lor de șah. „Șah... „Șah... „Șah... Îi aud din când în când — văd în ochii lor bucurii, dureri, gânduri, după cum se schimbă figurile...

„Șah... „Șah... Aud mereu — și de-odat' nu mai aud nimic. Partida s'a sfârșit... Unul a pierdut. Al doilea a învins... Și cel învins se așază rușinat la o masă, în inima lui bătrână s'a trezit o simțire veșnic tănără: „rușinea“.

Și m-am gândit. Oare de ce se frământau aști doi oameni cu partida lor de șah?

Și răspunsul mi-l-a dat o altă pereche, care sedea în fața mea. Erau doi copii tineri: unul un fecior de vre-o douăzeci și cinci de ani, a doua era o femeie tânără, cu toată căldura tinereții în ochi.

Și aștia nu cetiau, nu jucau șah, nu poveșteau — nu făceau nimic și totuși vedeam cântând în ochii lor minunata viață. — Priveau tăcuți, ochi în ochi, mână 'n mână — și atunci am înțeles, de ce au jucat bătrânii aceia partida lor de șah.

Iată aștia. Aștia doi își cetesc în ochi. Se bucură, făr' să câștige partida — căci în ei toate sunt calde, toate fâgăduesc, toate resuflă. — In părul lor e aur și zare, în gura lor e vinul iubirei și în dinții lor fildesul tinereții — în sânul lor trăește uriașa sete a iubirii — aștia nu știu juca șah, căci trăesc, sunt tineri...

Dar vine o vreme, căci vremea vine ca un blestem pe capul fiecăruia — vine vremea, care

spală din suflet dorurile mari, care sparge vadul sângelui și frânge palatele bogate ale iubirii. Vremea face jucători de șah din tinerii, cari astăzi își citesc în ochi înțelepciunile — vremea scoate din trup frumuseța, patimile, lacrimile, zimbetele și gândurile.

Vremea este o cafenea mare — în care pe-o ușă de abanos întră îndrăgostiții să se așeze la o masă jucând tăcuta lor partidă de șah, cu figuri reci, cu patimi stinse...

„Șah... șah... Auzeam în suflet mereu.

Când mi-am băut șvarțul și când n'am mai simțit, decât zahărul din fundul ceștei, iată se așează lângă mine un tânăr sfios. Se așează cu atâta sfială, ce par'că s'ar așeza pe banca unui călău, ori a unui cardinal — cu 'n ochiu mă privește neliniștit.

El spune, că vine din „inima Ungariei“ și că vine la „Cluj“ — căci a auzit că aici e „viață românească“ și că lui îi place de „Români“. Le spunea astea cu'n ton aproape plângător, cerând scuze par'că mereu — era chiar comic în neputința sa.

De-altfel era copil destul de sănătos și destul de Român, ca să nu cunoască literatura românească — vorbea o limbă pășărească, stricată, un dialect, pe care-l folosesc profesorii de literatură din Năsăud... „Ghe... Mye... Tye...“ Sunete barbare, specifice.

Și când l-am întrebat, că de ce a venit la Cluj, mi-a zis cu ochii strălucitori:

— M'a trimis tata, ca să mă cultiviez... N'am vrut să rîd cu hohot, căci mi-s'a făcut amar sufletul când am auzit cuvintele acestea.

Priveam în ochii tânărului și vedeam, că ard sinceri, convinși de ceea ce arată. Nu sunt așa privirile, cari mințesc. Aști erau ochi sinceri...

Nu i-am răspuns decât cu o strîngere de mână, dar când s'a dus — căci s'a dus — în mine a început să macine moara gândului...

Clujul. O retortă a neculturei și a îngâmfarei. Oraș mare, plin de clenodii și de oameni flămânzi.

Aproape fiecare om bolnav, aproape fiecare orb sufletește și bun dănuitor, aici toți sunt oamenii zilei, în mintea lor trăește clipa și în trupurile lor sunt intrupate blăstămurile strămoșești. Viața socială subnivel, gazetele rele și seci, ca fântânile din Sahara — la izvoarele științei Săcuii cu moravurile lor negre, și aproape în fiecare casă o cărciumă... Vin, rachiu, bere — bețivi, jucători de cărți, bătași în Mănăstur și în „Hoștează“ — orașul ăsta fără suflet, a atras ca un magnet sufletul unui tânăr român, care a venit să-și adape conștiința la „izvorul intelectual“ al Clujului.

Ah, Clujule, Clujule, tu leagăn al păcatelor și al întunecimei — tu ai atras un suflet imaculat.

Și în mine n'a fost nici un gest de protestare. Un gest bărbătesc. Am tăcut, privind prin vitrina cafenelei strălucite, privind peste sticla moartă — în viața din afară.

Iată, șezând în cafenea m'am făcut mai bătrân cu trei impresii. Am văzut bătrâneța jucând în șah neputința sa, am văzut tinereța tresăltând în tăcerea a doi îndrăgostiți — și am văzut adevăratul tip al Românului, în persoana tânărului român, care a venit să se „cultiveze“ la Cluj.

Și când m'am cugetat, cărei impresii să-i dau dreptate dintre tustrele, chelnerul mi-a adus o gazetă proaspătă.

Am lăsat impresiile mele — și fericit, beat de fericire, că în o cafenea fără suflet pot ceti o gazetă bună — am început să cetesc.

Afară fulgi mari albi, începeau să cadă. E iarnă. In Cluj. E Sămbătă după prânz...

Ștefan Dumbravă.

ECONOMIE — INDUSTRIE — COMERT

Comerțul exterior al României pe anul 1909

Intrepozitarea mărfurilor — Mărfuri scutite de taxele de import în baza unor legi speciale

De Const. A. Giulescu

Sunt mărfuri, cari întră în țara Românească cu destinație pentru întrepozitele din Brăila, Galați sau București.

Asupra acestor mărfuri, nu se fac operațiuni de import, când vin pe teritoriul românesc, ci a-june la destinație sunt descărcate în magazii anume făcute, unde sunt păstrate un timp oarecare, pentru ca mai târziu să fie ori reexportate, ori date în consumațiune înăuntrul țării. In acest din urmă caz li-se aplică taxele vamale de import.

Aceste sunt mărfurile întrepozitate...

Totalul mărfurilor întrepozitate în țara Românească în cursul anului 1909 a atins cifra de 375,517.518 kgrame. Acest total este cu 29,161.800 kgr. mai mare, decât acel din anul 1908, și cu 114,158.723 kgr. superior mediei pe cinci ani anteriori lui 1909.

Din anul 1903 a mers necontentit în creștere, până în anul 1909, când s'a înregistrat cea mai mare cifră.

Spre a ne face o idee mai lămurită, dăm aci mai jos un tablou, reprezentând totalul mărfurilor întrepozitate în România, în cei din urmă 10 ani:

In anul 1900	— —	100,174.222	kgr.
" " 1901	— —	80,464.831	"
" " 1902	— —	130,005.984	"
" " 1903	— —	112,690.725	"
" " 1904	— —	177,322.411	"
" " 1905	— —	188,827.511	"
" " 1906	— —	251,660.711	"
" " 1907	— —	342,617.111	"
" " 1908	— —	346,366.218	"
" " 1909	— —	375,517.518	"

Din totalul general de 375,517.518 kgr., suma de 67,139.661 kgr. s'a dat în consumațiune înăuntrul țării, pentru care s'au perceput cuvenitele taxe vamale de import; iar suma de 261,886.700 kgr. au fost reexportate.

La 31 Decembrie 1909 au rămas în întrepozite încă 46,491.157 kgr. mărfuri.

Cantitatea cea mai mare de mărfuri a fost întrepozitată la Galați și anume

în sumă totală de	285,155.398	kgr.
Apoi vine Brăila cu	87,955.719	"
Apoi București cu	2,406.401	"

Total: 375,517.518 kgr.

Din cele 35 de categorii, în care este împărțit repertoriul statistic al României, mărfurile cuprinse în următoarele categorii și aranjate după rangul de importanță al cantității, sunt mai principale:

Categoria	15 care conține	Lemne și indust. derivate cu	240,986.910 kgr.
" 25	" Metale, lucrări de met. etc.	"	107,904.988 "
" 8	" Mătasă și lucrări de mătăasă	"	11,831.831 "
" 13	" Fructe, coloniale	"	6,926.617 "
" 11	" Uleiuri vegetale	"	1,896.878 "
" 16	" Textile veg. și indust. deriv.	"	1,480.636 "
" 29	" Produse chimice și medic.	"	1,246.730 "
"	" Alte articole	"	4,906.980 "

Total: 375,517.518 kgr.

Din acest tablou se poate ușor vedea că lemnul de construcție lucrat din topor, precum și cărbunii de pământ formează principalele articole, care se întrepozitează în România. Celelalte mărfuri prezintă o mică importanță.

Din cele expuse, putem constata, că întrepozitarea mărfurilor în România a luat un mare avânt în timpurile din urmă, așa că în scurtă vreme se va simți nevoie, a se înființa noi magazini de întrepozitare pe lângă celelalte vămi din țară, sau în cazul cel mai rău se vor mări cele existente.

Sunt mărfuri, cari întrând pe teritoriul românesc, nu sunt supuse operațiunilor de vamă, cu toate că sunt date în consumațiune. Aceste sunt mărfurile scutite în baza unor legi speciale.

Dăm aici mai jos un tablou, reprezentând mărfurile importate în România în anul 1909, și cari au fost scutite în baza acestor legi:

a) *Mărfurile scutite în baza legii pentru încurajarea industriei naționale.*

Statul Român, spre a încuraja industria națională, care din an în an ia un avânt tot mai îmbucurător, a votat în anul 1881 o lege specială, prin care sunt scutite de drepturile vamale, toate articolele, mașinile, materia brută, etc., care se transformă în țară și se dă în consumațiune ori se exportează.

În anul 1909 s'au importat mărfuri, reprezentând un total de 19.823.495 klg., care au fost scutite de drepturile vamale, pentru încurajarea industriei naționale.

Taxele pe cari le-ar fi perceput Statul Român, dacă aceste cantități nu erau scutite sunt de 1.697.198 lei.

b) *Mărfuri scutite în baza legii minelor.*

În anul 1909 s'au importat mărfuri, care au fost scutite în baza legii minelor, reprezentând o sumă de 19.695.203 klg., iar taxele, pe cari le va fi perceput Statul dacă aceste cantități nu erau scutite sunt de 1.843 274 lei.

c) *Mărfuri scutite în baza art. 10 din legea vămilor (pentru spitale).*

Aceste mărfuri reprezintă un total de 209.164 klg., iar taxele, pe cari le-ar fi perceput Statul Român, dacă aceste mărfuri nu ar fi fost scutite sunt de 72.878 lei.

d) *Mărfurile scutite în baza altor legi speciale (legea pentru scutirea cailor remonți, pentru construirea căilor ferate din inițiativă privată etc. etc.)*

Aceste mărfuri reprezintă un total de 75.987.654 klg.

Rolul băncilor noastre în raport cu „Astra”

De Simeon Popescu, director de bancă

După biserică, afară de bănci și „Astra” altă instituțiune românească — în sensul strict al cuvântului — nu avem. Biserica ne-a călăuzit și a susținut în poporul nostru veacuri de-a rândul duhul românesc. Cu toate acestea, o însemnată parte a slujitorilor ei — de dragul congruei nesocotesc cele mai elementare datorințe față de poporul lor — și încă mulți sunt incinși chiar și cu brâu roșu.

Roadele ce le aduce „Astra” sunt folositoare, dar puține, și asta în urma organizării defectuoase. Până când „Astra” nu va avea în fiecare comună românească mai mărișoară cel puțin 20 membri ajutători, cari să se constituie în o agentură, nu va duce nici odată la scopul dorit. Nu va duce, fiindcă razele despărțimintelor cercuale sunt prea lungi și prin urmare periferia prea departe de centru. Și centru nu poate lumina întreg cercul deoarece n'are așa mare putere. Chiar și puțina lumină din centru n'are cine s'o aprindă, și de 40 de ani ne îndestulim cu puțina ispravă de care dispunem azi. Un pas bun s'a făcut care ne mângâie s'a făcut propagandă mai intensivă pentru aquirarea de membrii ajutători și constatăm cu bucurie, că agenturile încep să se constituie.

Faptul, că preoțimea și învățătorimea — cu puțină excepțiune nici nu dispune de cvalificațiunea ce o posed funcționarii de bancă, ne îndreptățesc la mai multe observări.

„Astra” a lucrat și lucră paralel cu băncile noastre. Una completează pe cealaltă. Aproape la toate despărțimintele prezidentul e directorul sau un alt membru din direcțiunea băncii, nu arare ori chiar și preotul care de regulă nu lipsește dela conducerea băncii.

Pentru ce să critică băncile noastre? Chiar din motivele de mai sus.

Odată fiindcă funcționarii băncilor — dacă de fapt recunoaștem că posed o cvalificație superioară preoților și învățătorilor — în acel caz critici și poporul — pe tot dreptul — așteaptă

dela ei o activitate mai intensivă, nu numai în birou, ci chiar și afară de birou.

Apoi, fiindcă preotul și învățătorul conducând băncile neglijă alte lucruri și involuntar, ajungem să criticăm banca în locul lor. Facem o personificație și încă foarte îndreptățită. Da, e îndreptățită, pentru că — prin protestarea unui cambiu — păstorul sufletească de mulțea ajunge în grav conflict cu acel client, pe care foarte ușor se poate întâmpla, ca în ziua următoare, sau ceva mai târziu să-l spovedească.

Că băncile noastre n'ar jertfi destul pentru scopuri filantropice, nu stă. În raport cu capitalurile lor jertfesc chiar destul.

Știm însă, că fiecare bancă își are raionul, cercul de activitate de extindere propriu.

Dispune de câteva comune, cari gravitează spre centru, spre sediul băncii. În fiecare comună își are bărbați de încredere. Astfel întreg ținutul locuit de Români e legat prin un lanț, care lanț dacă ar fi puternic și s'ar folosi și pentru alte organizări, ce influențează existența poporului și prin urmare și a băncilor noastre: n'ar mai exista critici, căci n'ar avea ce să critice. Ca să fim înțeleși, repetăm, că sprijin material în raport cu cel moral foarte puțin așteptăm.

Cine să sfătuiască poporul să se înscrie de membri ai „Astrei” atunci când — cu durere constat — nici chiar învățătorul nu e înscris?

Cine va arăta foloasele „Astrei” atunci când învățătorul „nu dă bani (două coroane!) pe prostii!?”

Cine va îndemna poporul la morală națională atunci, când preotul și învățătorul își vând votul pentru un blid de linte?

Cine va spune poporului, că cine a fost Petru Maior, Gheorghe Șincai etc. atunci când cei chemați să-l lumineze nu știu?

Răspund: *Funcționarii băncilor române.*

Da! funcționarii, pentru că ei se năzuiesc, ca banca să prospere, aceea bancă care a creat o clasă socială românească inteligentă. Acea bancă, care prin întreprinderile ei comerciale, azi mâne va crea o clasă de mijloc. De mult s'a simțit lipsa unei clase de industriași și meseriași la noi. S'a simțit atunci, când băncile întreprindeau afaceri comerciale și nu succedau în lipsa de oameni experți.

Cui îi stă în interes să creeze o clasă de meseriași și comercianți Români?

Tuturor funcționarilor de bancă și acționarilor dela băncile românești cari au în vedere principiile economiei raționale și naționale.

Și cine poate mai ușor să realizeze problema aceasta, problema înființării de „Reuniuni cu scop de a crește și de a sprijini meseriașii Români?”

D-nul Ioan Băilă în numărul 51 ne spune, că „Astra”. Eu completez părerea d-sale cu următoarele:

E lucru constat, că băncile noastre organizează și aquirează membri pentru „Astra”. E constat mai departe, că „Astra” numai acum își organizează agenturile prin comune, cu sprijinul funcționarilor de bancă români, cari totodată sunt și funcționarii „Astrei”.

În fine e constat, că despărțimintele „Astrei” se estind peste mai multe centre, în cari se află bănci românești, precum și faptul, că atât despărțimintele, cât și agenturile „Astrei” nu funcționează permanent și astfel nu sunt capabile decât numai băncile cari zi de zi sunt deschise pentru organizarea și aquirarea de membri.

De aceia mai adaug că „Reuniunile cu scop de a crește și a sprijini meseriașii români” numai cu concursul moral al băncilor noastre, cari lucrând mână în mână cu „Astra” vor putea să existe. E destul, dacă „Astra” înființează deocamdată agenturi cât mai multe și le prevede cu bibliotecă populară — adevărata ei menire.

Iar conducătorii băncilor noastre să nu-și uite, că datorința lor morală este a înființa „Reu-

niuni cu scop de a crește meseriași români, iar ca sprijin material să se înscrie banca ca membru fondator. Cred, că nu mai trebuie motivat faptul de loc. Numai după ce vom avea atâtea Reuniuni de natura aceasta, câte bănci, atunci ne vom putea cugeta la o însoțire a tuturor Reuniunilor.

În vara anului trecut „Solidaritatea” cu ocaziunea adunării generale a impus tuturor băncilor să înființeze *Tovărășii și Reuniuni* și de câte-ori vine câte-un revizor, banca trebuie să-și dea seama de *Tovărășiile* înființate, eventual să arete motivul, care a împiedecat-o de a le înființa. De ce să nu numărăm și Reuniunile de felul acesta între cele impuse de „Solidaritatea”. Și ca de încheiere rezumăm, că numai cu ajutorul băncilor se pot organiza și prospera „Reuniunile înființate cu scop de a crește și sprijini meseriașii români”, din simplul motiv, că bi-rourele acestea sunt permanente deschise și prin urmare nici o cauză nu suferă amânare, mai apoi au o privire generală peste întreg ținutul ocupat și pot administra mai ușor atât averea, cât și celelalte afaceri ale Reuniunii cu mult mai ușor ca „Astra”, care are altă menire și care e datoare să lucreze paralel cu ele.

Când „Astra” va avea atâtea agenturi, câte comune românești, când vom avea atâtea „Reuniuni pentru sprijinirea meseriașilor români” câte bănci avem azi și când acestea vor funcționa regulat, cinstit și românește și în fine, când acestea vor pricepe sbuciumările noastre, cari scriem și organizăm lumea românească pentru poporul nostru românesc; atunci putem exclama ca poetul: „Mi-am văzut visul cu ochii, de-acum pot să mor ferice”.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 Martie 1911.

De-ale noastre.

Știri personale. Ilustritatea Sa d. Episcop Dr. Vasile Hossu, în 17 l. c. n. s'a reîntors acasă din Raguza, unde a călătorit pentru restabilirea sănătății și a nervilor sdruncinați de lungă zacere în pat, de când cu morbul greu, în care pătimise.

Conferință. Duminecă, 12/25 Martie a. c., d. profesor Vasile Micula va ține la ora 5 d. a. o conferință publică în sala festivă dela seminar despre „Telegrafia fără fir”. În decursul conferinței se vor face mai multe experimente, chiar și cu un aparat mai mic de telegrafie fără fir. Intrarea 40 fil. Taxele de intrare se folosesc pentru augmentarea muzeului de fizică.

Membru fondator al bisericii ort. române din Vârșeț s'a înscris d. avocat Vladimir Spătaru din Vârșeț, solvind suma de 500 cor. Această faptă nobilă se laudă de sine.

Apel. On. domni și onoratele corporațiuni, cari au primit coale de colectare pentru biserică noastră săracă din Panciova, sunt prin aceasta respectuos rugați să stăruie, ca să se adune cât mai mulți bani și să binevoiască a-i trimite împreună cu coalele, la banca „Panciovana” din Panciova, căci biserică din Panciova are mare lipsă de ajutor. Și celelalte foi, sunt rugate să publice acest apel!

Panciova, 21 Martie n. 1911.

Trifon Miclea, protopop, Ioan Stroea, preot, dr. Alexandru Birescu, avocat, dr. Petru Penția, avocat.

Cu distinsă stimă:

Németh István

depozit de modă bărbătească și femeiască.
ARAD, piața Andrassy 20. (Palatul Fischer Eliz.)

Mi-a sosit asortiment bogat de noutăți de primăvară.
Principiul meu comercial este: Circulația mare, folos puțin!

Apel către toți foștii elevi ai școlii comerciale superioare greco-orientale române din Brașov. Amăsurat unei dorințe generale vechi, direcțiunea și corpul profesoral au decis înființarea unui „cerc al foștilor elevi ai acestei școli” și au înaintat deja statutele spre aprobare la În. Minister de culte și instrucțiune publică.

Pentru a putea înrola pe toți foștii elevi în șirul membrilor acestei salutare organizațiuni economice-sociale, e absolut necesar a se aduna datele exacte despre toți foștii elevi ai școlii din anul 1869 și până în ziua de azi.

Rog deci cu înzistență pe toți foștii elevi ai acestei școli, să binevoiască a înainta subsemnatei direcțiuni în timpul cel mai scurt posibil, fiecare despre sine și eventual după cunoștințele sale despre colegi, următoarele date:

1. Numele complet;
2. Ocupațiunea și cariera actuală;
3. Locuința (orașul, comuna, strada);
4. Alte referințe de interes.

Mulțumind anticipat pentru acest mare serviciu făcut școlii noastre, rămân cu stimă distinsă.

Brașov, 6/19 Martie 1911.

Arseniu Vlaicu.
director.

Reuniunea de înmormântare a districtului protopopesc gr.-cat. al Sibiului. Completându-se numărul recerut al membrilor din secțiunea a III-a pe baza autorizării primite din partea adunării generale se constituie secțiunea a IV-a a acestei reuniuni, deci se invită toți cei trecuți de etatea 16 — 70 ani fără deosebire de sex, confesiune și naționalitate, cari ar voi a se înscrie de membrii în secțiunea a IV-a, de a să știința la subscrisul director, secretar sau cassar, cari sunt autorizați a primi taxa de înscriere de 2 cor. 60 fil., Sibiu în 21 Martie, 1911. Iuliu Bărdossy, director, P. Simonetti, secretar, Romul Botezan, învățător-cassar, cu locuința în edificiul școlar din Sibiu, strada Podului Nr. 1.

A doua șezătoare literară ținută în Caransebeș Duminecă la 6/19 Martie a. c. a avut un succes desăvârșit. Au asistat peste 300 participanți, intelectuali, măștri și țărani. Constatăm cu plăcere, că numărul intelectualilor mai de seamă s'a sporit.

Remarcăm, pe lângă prezența Prea S. Sale d-lui episcop dr. Miron E. Cristea și prezența Inalt Precuvioșiei Sale vicariului Filaret Musta, Ilus. Sale Avram Berlogia jude de curie, a Prea On. domn Ioan Pepa protopresbiter la Buziaș și a Prea Onoratel sale doamne, precum și a unui număr frumos de intelectuali din loc.

Primul punct al programului a fost „Doina” cor bărbătesc executată cu deosebită precizie de corul tinerimei dela institutul teologic-pedagogic, sub conducerea d-lui prof. A. Sequens.

Fiind dedicată această șezătoare amintirii bardului dela Mircești, d. secretar konzistorial dr. Cornel Cornean, ne-a procurat niște momente de adevărată înălțare sufletească prin interesanta conferință asupra poetului Vasile Alexandri. D. dr. Cornean cu o istețime rădă a condensat într'o scurtă conferință și într'o limbă dulce creațiunile nemuritorului poet.

D. Mihuj Jigorea cleric, a delectat publicul prin predarea monologului „Surugiul” de Alexandri. Era drăguț în frumosul costum național și mult mai drăguțe erau cântecele întretesute în monolog.

Pășirea pe scenă a d-șoarei și d-lui Iorga a fost salutăată cu aplauze.

D-șoara Silvia Iorga în cântarea pe vioară a operei „Trovatore” de Verdi, și d. dr. Aurel Iorga prin acompaniarea la pian, s'au dovedit de măștri, cari ar putea păși pe ori și care scenă.

Culminațiunea succeselor însă s'a ajuns când excelenții debutanți au executat unele arii românești pline de viață și sentiment. Publicul i-a recompensat cu un potop de aplauze.

D-l Coriolan Burac prin declamarea poeziei „Dan căpitan de plaiu” de Alexandri, a făcut adevărată educație de vitejie și iubire a vetrei străbune. Expresiunea feții auditorului a fost cea mai eclatantă dovadă, că d. Burac nu și-a cheluit de geaba tot talentul său declamatoric, căci năzuințele și-au ajuns ținta.

„Coroana cufundată”, executată de corul tinerimei a ajuns culminațiunea succeselor. D. profesor Sequens și tinerimea noastră au un titlu la recunoștința publicului; dar nu mai puțin vrednicilor factori, cari și-au luat asupra sar-

cina cea grea de a face din aceste conferințe școala culturală națională a neamului. Cei demni înainte.

Correspondentul.

Șezătoarea literară a treia se va ținea în Caransebeș Duminecă în 13/26 Martie a. c. la ora 3 după amiază în sala „Societății române de cântări” cu următorul program:

1. N. Ștefu „Hora nouă”, cor bărbătesc, executată de corul „Reuniunea de cântări” sub dirigența d-lui Achim Alionte.

2. „Italia”, conferință de d. Stefan Jianu, referent școlar.

3. I. Popoviciu „Mama”, poezie declamată de Gheorghe Frățilă, cleric.

4. a) Raff „Polka dela Reine”.

b) Muzică românească. Executate la pian de d.ș. Florica Barbu.

5. Dr. G. Gârda: „La tiatăr”, poezie declamată de Pavel Popa, cleric.

6. G. Dima „Somnoroase păsărele”, T. Brediceanu „Cântă puil cucului”. Solo cântat de P. Magdescu, cu acompaniament de pian de d. A. Sequens.

7. V. Alexandri „Despot vodă”, actul al II predat de d. Coriolan Buracu și d. I. Alexandrescu, clerici.

8. I. Costescu: „Puișorul”, cor mixt executat de corul „Reuniunea de cântări”.

Intrarea e liberă.

O invenție românească în America. Confratele „Românul” din America scrie următoarele: Una din ziarele frunțase ale orașului Sharon din statul Pensylvania, ne aduce o veste foarte îmbucurătoare pentru noi Români din America, anume despre inventarea unui nou aeroplan, care va întrece în construcție — dupăcum spune ziarul englez — pe toate aeroplanele de până acum inventate.

E bucurie și trebuie să fie bucurie această invenție pentru noi Români din America, de oarece inventatorii ei sunt doi Români harnici și deștepți d. Alesandru G. Taflan și Romul G. Vasu, oficiant la banca Hamory. Amândoi inventatorii sunt de origine din Transilvania.

Mașina model nou, va fi pusă în mișcare numai în lunie anul acesta, și va avea motoare de o putere de 80 cai cu o repeziune în sbor de 100 mile pe oră.

Unul dintre inventatori, d. Taflan, care a venit acum vre-o 2 ani și câteva luni în America, a asistat înainte de aceea la întrecerile în sbor în Franța, și și-a însemnat bine modelele mașinelor de sburat europene. Iar venit la America a asistat la întrecerile în sbor de aici. A fost unul dintre cei mai interesați spectatori la întrecerea în sbor dealungul coastei Pacifice. A fost de față și la nenorocirea întâmplată cu sburătorul Hoxey la Los Angeles în California, în care aviatorul englez Hoxey și-a pierdut viața prin cădere.

Mașina — dupăcum spune ziarul englez — e astfel construită, că în cel mai înalt sbor la caz că s'ar strica sau nu ar funcționa motorul regulat, nu e expusă la nenorocire, căci se poate foarte încet coborî cu ea la pământ. Tot asemenea va putea rezista și curentelor și furtunelor din aer în decursul unui sbor.

Planul mașinei în mic e înaintat spre patentare, iar la mașina mare, pe care o vor lua cei doi inventatori în folosință în lunie, anul acesta, se lucră deja din greu.

Numele mașinei va fi „Romulus”.

Felicităm călduros pe d. Taflan și d. Vasu dorindu-le succese strălucite în viitorul mașinelor de sburat și să fie spre cinstea întregului neam românesc!

Din patrie.

Furt la un episcop român. În seara de 17 Martie un necunoscut strecurându-se nevăzut în prânzitorul comun al Il. S. d-lui Epp. dr. Vas. Hossu, a furat de acolo farfuriile de argint în preț de 160 cor. Hoțul a furat numai farfuriile, — se vede, că are ce mânca în ele. Până acum e necunoscut.

Un testament

Fixăm aci dintr'o foaie ungurească ca un prețios moment psihologic următoarele: „Dare de seamă despre chestia română”.

Acum când orânduiala firii îmi smulge din mână condeiul — căci doar nu peste mult numai din Cer mai pot privi îmbră-țoșările bunilor Maghiari cu frații Români

— voi să-mi spun și dorința sinceră depusă în testament. Aceasta consistă într'aceea, ca să iubim poporul românesc, căci pe întreg rotogolul pământului acesta e cel mai nesticat popor și poate fi merit pentru tot ce-i bun și frumos. Din parte-mi purced din cazul oribil, când în toiul ravagiilor din 48, fratele Székely István, Ungurul ce locuia în față cu noi și căruia tatăl meu numai bine i-a făcut — în furia lui oarbă voi să omoare pe tată-meu: iar Ciungan Todor, nație românească, care de altcum era indiferent pentru noi, a scăpat viața tatălui meu în Șoimuș. — Eram atunci de un an și jumătate. — Și-mi pare oareși-cumva cu neputință, — eu însă îmi mai aduc aminte de strălucirea furcii de fier, pe care fratele Székely István era p'aci s'o împlante în pieptul tatălui meu și azi încă-mi joacă naintea ochilor icoana, cum lui Ciungan Todor, luptându-se, îi scăpă pălăria neagră la pământ.

Eu îi ridicai pălăria îngânând cătră Ciungan Todor: Na, na... Iscălit: Soly-mosi Elek.

*

Încrestăm documentul, fără comentariu, și-l punem la răboj și noi: „Valahii sălbatici”. („Unirea”.)

Femea otrăvitoare. În Fizeștii din Hunedoara a murit subit Petru Topor. Prin sat se șoptiau multe, căci Florița, soția lui Topor era frumoasă și avea ochii plini de vâpăi. O știa aceasta și jandarmeria și pornise o anchetă severă să ridice vâlul, ce se întindea peste moartea lui Topor. Și au descoperit multe. S'a dovedit că Florița frumoasă l-a omorât, fiindcă se săturase de bătaia ce o mânca zilnic dela bărbatul său, pentru cornițele, cu care-l decorase în decursul relațiilor ei cu primarul Petru Muntean. Urându-i-se de bătaie și priviri înțepătoare a cumpărat cu 200 coroane otravă de brebenea dela o țigancă. Era mulțumită acum. Petru Topor murise, iar ea se mângăia ușor. Însă s'a amestecat în afacere gura satului și jandarmeria și i-au stricat socotelile. Au desgropat cadavrul, trimițând intestinele la laboratorul chemic din Pesta, unde s'a constatat neîndoios otrăvirea. De-acum s'au spulberat speranțele Floriței de a fi fericită, căci răsplata judecății pământeste, nu trebuie să ierte.

O rudă a Habsburgilor modistă. În Seghedin s'a deschis un salon de modă, a cărui proprietăreasă e aristocrata baroneasă *Eichof Hassberg Battmer Iulia*. Acest salon este ca multe altele. Nici mai mult, nici mai puțin. Și dacă totuși îl amintim, la aceasta ne îndeamnă viața extrem de interesantă și mult zbuciumată a proprietăresei. S'a născut baroneasă, a ajuns sărbătorită de elita întreagă și când era mai fericită, bărbatul său s'a sinucis. Iar s'a căsătorit și iar a văduvit. Ce era să facă, a plecat să-și caute norocul și s'a așezat la Sibiu. Tot era încă frumoasă și s'a măritat și a treia oară. Însă soarta nu a vrut să aibe zile bune. De al treilea bărbat s'a despărțit.

De atunci hoinăria prin țară sosind fără un ban la Seghedin. Mult încercata femeie voia să ajungă guvernantă la copii, dar împrejurările au silit-o să se angajeze ca servitoare. Starea umilitoare nu o poate suporta sufletul ei gingaș, susceptibil. A umblat până ce făcuse cunoștință cu o modistă, care compătindu-o o luase la dânsa s'o introducă în arcele modei. Făcând pe modista a întâlnit pentru a patra oară un bătrân, tată a 10 copii, care o ajutase să-și deschidă acest salon propriu.

După însăși mărturisirile baronesei e verișoara împăratului.

x Prăvălie nouă de ceasornice și juvaerice în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János. Prețuri surprinzător de mici. Serviciu prompt. Repararea oroloagelor se face pe lângă garanție. Se roagă de sprijin binevoitor, pururea gata de serviciu, *Vogel László* orologier și giuvaergiu. *Arad în edificiul școlii de fete din str. Weitzer János.*

ULTIME ȘTIRI

Taina Murășului.

Poem de actualitate. Comedia națională.
de Niță Ghimpe.

IV.

Domnule Redactor, toată ziua mă muncise gândul,
Cum să scap de data asta măcar, din încurcătură.
Mă gândeam, să nu merg noaptea, la întâlnirea acordată,
Mă gândeam... mai știu și eu, la ce gândeam, că miezul
[noptii,

Nici nu se apropiase și eu iar eram acolo,
In dumbrava dintre poduri, lângă Murășul bătrân.
Iar când turla Primăriei chiar zvonise doispzeze,
Ca din negurile apei, răsărise albă, bună,
Ea, Stăpâna și de mână m'a luat domol. Și dulce,
Cum e graiul unei mame, a nceput să spună iarăși:
„Știu că te-ai zbdătu cu gândul, să m'ascuți. Dar împti-
[nirea

„Datoriei totuși, iată, te-a adus. Și-ți mulțumesc.
„Știu, că sarcina, ce crede-mi, nu voios și-o pun pe umeri,
„Este grea... Dar cât de greu mi-e mie, ca de ani de-a
[rândul,

„Să tot umblu pripășită dela Ana la Caiafa,
„Crede-mi, încă nu-i din cele îndeletniciri nșoare.
„Și m'am săturat acum!... Dar tu n'ai văzut nici halul
„Nici, pe semne, disperarea, care eri me apucase...
„Uite, parcă mi-e și silă, să me plâng nici nu se poate,
„Și fi-o spun așa de-odată și așa dintr'un răsuflet,
„Dar atâta pot să-ți spun, că eri chiar mă trezii aproape
„Și cu gândul și cu fapta, să-mi fac capăt suferinței.
„Nu-s de azi de eri — știu bine — nu vreau să-mi ascuud
[nici ani,

„Sunt din vremuri vechi și multe... poate prea multe
[ndurat-am.

„Șam văzut de-atâtea rânduri, cei mai dragi, ce-avea în
[suflet,

„Cum se istoveau în lupta mare, sfântă, pentru mine,
„Și cum sângerau ostașii, cei mai buni... dar alte gloate,
„Alți voinici lua-le arma... arma sfântă, ce din mână,
„Nici chiar grozăvia morții, nu putuse să le-o smulgă.
„Și treceau bărbați prin focul luptei sfinte pentru
[mine.

„Și treceau voioși prin viață și plecau voioși la
[moarte...
„Și-i plângeam... Dar nici-odată n'am ajuns la dis-
[perare.

„Șam văzut de alte date chiar pe acel, pe cari cu sânge
„Cald, din propriul meu sânge, i-am crescut, făcân-
[du-i idoli

„Sfinți, poporul și obștei — i-am văzut cum mișelește
„Au trecut, mângându-mi steagul, chiar în tabăra duș-
[mană.

„Și din fii lăptași la sânu-mi, i-am văzut dușmani de
[moarte.

„M'a durut. Amar. Și totuși, nici atunci n'am disperat.
„Șam trecut prin multe, multe... Altdată zile grele,
„Altdată mai senine, însă nici-odată măcar
„N'am pășit-o ca acum, când nici nu-mi trecea prin
[minte

„Și când nici acum nu știu, ca să-mi dau cu bine
[seama,

„Că anume, care vină m'a adas în halul asta! ?
„Ca s'ajung de răsul Tării, și s'ajung de răsul lumei!
„Eu, în lupta, pentru care, tuturor era-le fală,
„Că înving, ori moarte-și află... Eu — „Chestiunea
[națională“.

„En, care-am răzbit atâtea dușmanii, de veci de-a
[rândul...
„Nu pot să mă mpac acuma nici cu faptul nici cu
[gândul,
„Și nu pot nicum pătrunde rostul mincinos al vieții,
„Că de ce și chiar acuma mi-s'au răscolit poezii,
„Cei mai dragi copii, pe cari doar i-am iubit întot-
[deauna —
„Ei, se năpustesc asupra-mi, cum grupați sunt la „Tri-
[buna“.

„Și mă fac de răsul Inmii și de-a tuturor ocară,
„Parcă n'ar avea alt lucru... Uite e doar primăvară...
„Primăvară și iubire... Cântă-o dar pe glasul gurei,
„Doar pe ei nici nu-i prea prinde: propovăduirea urei.
„Și de-aceia-s năcăjtită și de-aceia-s disperată
„Șam ajuns în halul asta amărit, ca nici odată.
„Și de-aceia eri, prin noapte era mai să-mi ies din
[fire.

„Și să-mi fac sfârșit vieții... petrecut de două sîre
„Prinse 'n știrile mărunte, ale zilei ce-a trecut:
— „Și-a stins viața o femeie 'n unda Murășului mut“ —
„Cum se scrie la gazete... să citească lumea mare
„Și să zică oarecine: „Deei Dumnezeu iertare!“
„Chiar așa. Și cum păcate, nu era, să-mi pierd sărita,
„Când răzbită de atâtea rele cu nemiluita.
„Infruntatu-le-am pe toate, martori fie-mi numai anii
„Ce-au trecut, când tot mai aprig, mă ntețiseră duș-
[manii...
„Vezi și chiar ce nu putură, nici ei, nici chiar rene-
[gații —

„Era mai să mă răpună, fala noastră: „Literații“.
„Și de aceia, vezi, acuma te-oi ruga și Eu de una:
„Ori și unde mă trimite, numai nu iar la „Tribuna“.
„Că m'am săturat și uite; gâtul pân'aci mie plin
„De literatura asta plină numai de venin.
„Ei dar zorile 's aproape... mergi... dar mâne vino
[lară,

„Ca să-ți spun și mai departe viețuirea mea amară.

Manifestația aradanilor pentru dr. Vaida.

Cu prilejul puternicei vorbiri a valo-
rosului fruntaș d. dr. Alexandru Vaida-
Voievod, tinerii arădani, aderenți neclin-
tiți ai partidului național, impresionați
adânc de conduita d-sale bărbătească,
i-au trimis următoarea telegramă de fe-
licitare:

Vaida-Voievod
deputat dietal

Budapest

Hotel-Jägerhorn

Cu admirație sinceră te felicităm
pentru ținuta bărbătească și adevărat ro-
mânească dovedită din nou în parlament.

Dr. Iancu, dr. Marșieu, dr. Veliciu, Fa-
zecaș, dr. Roxin, dr. Crișian, dr. Albu,
dr. Pășcuțiu, dr. Pop, Vernescu, Savu,
Șeviciu, Popoviciu, Monția, Cioară, Hăl-
magian, Boțoc, Mîrza, Fleșeriu, Șerban,
Garioiu, Muntean, Bulz, Opreanu.

Ecou sec. — Din București ni-se tele-
grafiază: „Aici circula știrea, că ziarul „Ro-
mânul“ din Arad, a raliat cu „Tribuna“.
Știrea aceasta face mare senzație în cercu-
rile bucurestene. Rog răspuns urgent“.

Iată răspunsul ce-am dat:

— Aceasta e o glumă de prost gust.

Bandele bulgare. La Erizani, o bandă bul-
gară, trecând frontiera, a atacat cu focuri de pușcă
postul întărit, ucizând pe un soldat turc.

Postul ripostând, o ceată de țărani bulgari
a venit în ajutorul bandei. A urmat o luptă de
două ceasuri, în care au căzut 4 morți (un sol-
dat și 3 țărani) și un rănit.

După trecere de câțva timp s'a ivit o altă
bandă, care s'a încăierat cu postul turcesc. Au
fost 2 morți și 2 răniți, din partea turcilor, și 3
morți și 1 rănit din partea comitagiilor.

Conflictul dintre Portugalia și Vatican. Vati-
canul a protestat contra depunerii și surghiuni-
rei episcopului din Oporto, calificând actul gu-
vernului provizoriu de atingere a autonomiei bi-
sericeii.

Guvernul a răspuns, că nu va tolera nici
un amestec strein în afacerile interne ale repu-
blichei — și ca atare consideră intervenția
curiei papale.

Agitația studentescă dela Petersburg. Cursu-
rile de științe naturale dela universitate, secția
femeilor, nu s'au putut ține, din cauză, că mai
multe studente au venit înarmate cu sticlute din
cari se degajau gaze asfixiante.

— La universitatea din Tomsk un student
voind să prepare chimicește asemenea gaze, în
chiar timpul prelegerii unuia dintre profesori, s'a
produs o explozie. Sala de cursuri a fost cu-
prinsă de flacări și cu mare greutate focul a
putut fi stins.

Balon căzut în mare, 1 mort și 1 rănit.
Balonul german Dusseldorf a căzut în mare
lângă Erdykluis. Aeronautul Kaiser s'a înec-
cat; iar aeronautul Schreuder cu puțin
înainte fusese asvârlit dela o mică înăl-
țime, la pământ, rănindu-se grav. Cadavrul
lui Kaiser n'a fost încă găsit.

Balonul a fost scos din mare.

O escadră Austro-Ungară la Salonic. Din Sa-
lonic se anunță: Consiliul general austro-ungar
a dat prânz de gală în onoarea ofițerilor esca-
drei austriace ancorată în port.

Dela Salonic, vice-amiralul Kunsti, coman-
dantul escadrei, se va duce la Constantinopol,
spre a se prezinta sultanului.

Wilhelm II la Corfu. Împăratul Wilhelm va
sosi la Corfu în ziua de 16 (29) Martie. Conform
dorinței lui exprese, nu i-se va face nici o pri-
mire oficială.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

MARY

— Roman de Björnstjerne Björnson —

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu

(5) — Urmare —

Și acum întreba ea într-una de ce nu vine
mama cât mai degrabă. I-a spus că nu poate
veni, că stă acolo, în pământ și că îi este frig.
Tactica asta l-a dus la țintă. Ea singură a res-
firat florile peste mormânt și le-a lăsat să zacă
acolo. Pe drumul spre casă a repetat Marit de
mai multe ori: „Acum nu-i mai este frig mamei“.

S-a gândit Anders mult, ce poate să-și în-
chipuie fetița sub numele mamei sale, la adică.
A vrut bucuros, ca ea să facă cunoștință cu fo-
tografiile mamei. Înainte de toate însă i-a obici-
nuit ochii cu chipuri de animale și obiecte. Apoi
trece la portretele surorii sale, la portretele sale
proprii și la acelea ale altor oameni, pe cari îi
cunoștea Marit. După ce s'a obicinuit astfel cu
totul, numai atunci a venit la rând primul por-
tret al mamei ei. N-a avut nici o greutate — a
văzut mai multe portrete de ale ei și a învățat
repede să le poată deosebi de ale celorlalți oa-
meni.

După masă, când avea să doarmă, voia să
aibă pe mama în brațele ei. El nu o pricepea
și de aceea se neliniști ea. În sfârșit veni Anders
cu cel mai mare portret al mamei; Marit îl luă

îndată în brațele ei, îl acoperi și adormi cu el
în brațe.

Când a fost însă de patru ani și când a
văzut odată în bucătărie cum îngrijește o mamă
de copilașul ei bolnav, a ajuns Anders la con-
vingerea, că Marit pricepe în sfârșit cu desăvâr-
șire, ce este o mamă, căci îl întrebă: „De ce
nu vine și mama mea, să mă îmbrace și desbrace?“

Cu timpul au ajuns tata și fata prietini ne-
spus de buni. O bucurie și mai mare simți el,
când se făcu ea atât de mare, de-i putu povesti
de mama ei. Despre mama, cum a venit peste
ocean la tata și cum a avut pe mica Marit cu
sine. Pe aici, pe unde s'au plimbat împreună ei
acum, s'au plimbat odinioară tata și mama. Tot
promenările cele vechi.

Vâsli cu ea, cum ar fi vâsliț pentru el ma-
ma; mergea la oraș cu ea, ca odinioară cu mama
ei. Ii spunea că șede pe scaunele, cari, le-a ales
mama și pe cari a șezut și ea. La masă îi spu-
nea, că are locul mamei, în sera de flori și în
grădină îi amintea, că este ca mama, că-i ajută,
întocmai cum ar fi făcut mama ei. — O copilă
cuminte, frumoasă. Avea părul roșu și pielea
albă, strălucitoare a mamei, ochii ei mari și a-
celeași sprâncene arcuite fin. Era cu puțință să
capete și nasul ei încovoiat nițel. Mănile ei cu
degetele lungi nu le avea dela mamă-sa, și nici
statura. Trecerea dela cap la gât, într'o aplecare
ușoară, o avea mai degrabă dela tatăl ei. Ume-
rii nu erau atât de bine și de frumos modelați
ca aceia ai mamei, ci cădeau în jos, iar brațele
ieșiau mult mai lin din prelungirea umerilor. În
fiecare seară, când o desbrăcau, trebuia să se

urce și el în odaie și să o privească. Contopirea
ambelor tipuri, bărbătești și femeiești, a familiei
Krog, o raritate până acum, care parțial fusese
reprezentată deja din partea mamei — aici era
aievea. Marit creștea, se făcea înaltă, ochii ei se
făcură mari, capul modelat fin.

N-a putut să o aducă să se joace cu copiii;
îi era plicticos. Nu prindeau destul de curând
copiii lumea ei de idei, care era — firește —
foarte ciudată. Luncile de colea erau doară „cir-
cus“-ul; tata îi povestise de Buffalo Bil. Indie-
nii se repeziau cu caii în arenă, ea în fruntea
tuturor pe un cal alb, care umblă în pas. Coli-
nele erau logele și erau tixite de lume. Lucrul
acesta nu-l puteau vedea ceilalți copii. Nici jo-
cul cu călătoria pe fața meșii, învățat dela tatăl
ei, nu-l puteau ei pricepe.

Când a ajuns vârsta de șapte ani a silit
pe tatăl ei să-i cumpere o bicicletă și să o în-
vețe să umble; Anders era un biciclist de prima
ordine. Asta a fost totuși prea mult — picătura,
care a făcut ca păharul să se umple prea —
prea, — încât tata s'a hotărît să ceară trupe de
ajutor.

Făcuse cunoștința în Paris cu o rudenie
îndepărtată, cu Doamna Dawes; aceasta fusese
măritată în Anglia, s'a divorțat însă de bărbat,
când i-a murit singurul copil și trăia acum în
Paris, câștigându-și traiul, dând pensiiune la străini.
În pensionul ei o admirase el zilnic. Mai că
n'a mai întâlnit o femeie atât de deșteaptă. Pe
doamna Dawes o întrebă Anders deci, dacă vrea
să vină la el, să-i conducă gospodăria și să-i

Regele Gheorghe și familia regală se vor duce la Corfu, spre a face împăratului o vizită cu caracter privat.

— Fostul prim-ministru Theotokis, foarte agreat de monarhul german, se va duce la Corfu, spre a i-se prezenta.

BIBLIOGRAFII.

—x—

A apărut: „*Săptămâna politică și culturală*“. Anul I. No. 13, cu următorul cuprins: Petre V. Hameș: Un început de înfăptuire. * * Din ineditele lui Ștefan Grecianu. — Despre cuvântul „Balamuc“. Th. M. Stoienescu: Tehnica teatrală. P. Dizconescu: Partidul liberal și învățătorii, — (Omul școalei). Pr. Sava Costinescu: Pentru ridicarea clerului sătesc. M. Strajanu: Greșeli de limbă. Th. Aug. Rășcanu: Manifestul instigator. Polemici. I. Paraschivescu: Activitatea extra-scolară. Din ziare și reviste: Conflictul greco-român. — Revista Idealistă. — Redacția și administrația: București. Str. Regală, No. 1. Telefon 13/95.

— A apărut „*Viața Nouă*“, No. 2. Anul VII. a d-lui O. Densușianu, cu următorul sumar: *Ovid. Densușianu*: Cine maltratează limba românească. *M. Cruceanu*: Vitrinile luxoase (poezie). — *P. Păltânea*: Ca pasărea phoenix. *Matei Rusu*: Noapte (poezie) etc.

— *Un nou volum de Emil Isac*. — Va apărea în curând un nou volum de Emil Isac, care va conține lucrările în proză, care au apărut în „*Noua Revistă Română*“, „*Viața nouă*“ și alte reviste române și din străinătate. Volumul va conține: I) *Poezii în proză*. II) *Insemnări estetice*. III) *Studii sociale*. IV) *Maica cea tânără* (dramoletă neoromantică într'un act) prezentată Teatrului Național din București. Volumul se va extinde pe 5 coli de tipar și va fi ilustrat de cei mai distinși pictori români. Costul lui va fi 5—6 lei.

Nouii compoziiți românești. Vestim cu plăcere on. noștri cetitori iubitori de muzică adevărată românească, că la *Librăria diecezană în Arad, str. Deák Ferencz Nr. 33* se mai găsesc de vânzare încă câteva exemplare din frumoasele compoziții pentru cor „*Dor și iubire*“ a d-lui *Constantin Savu*. Caetul I. conține: *Motto* (cor mixt), *Frunză verde ninfar* (doină, în grai basarabean, cor bărb. cu solo de tenor), *Hora dela Drăgășani* (cor mixt), *Dragostea dintâiu* (doină, cor mixt în 5 voci cu solo de sopran), *Varia* (cor mixt, 5 voci), *Fa, Marișo!* (cânt. pop., cor mixt, cu solo de bas I. și sopran), *Frunzuliță mușetel* (cânt. pop., cor mixt). Prețul 2 cor. 50 fil. + 10 fil. porto postal, iar pentru România 2 lei 80 bani + porto postal.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

Să n'o cetească cine e inamicul banilor săi.

Atât bărbații cât și femeile pot câștiga **3—5** coroane pe zi cu mașinile noastre patentate de tricotaj. — Informațiuni verbale și în scris, primește — ori-și-cine la —

ROTH IZIDOR,

negustor de mobile

ARAD, str. Asztalos-Sándor Nr. 5.

Urmașul lui Kabdebó

Maria Polcz

prăvăile de pălării de dame și de flori artificiale.
ARAD, Str. Atzél-Péter. (Edificiul Teatrului).

Am onoare a atrage atențiunea On. dame, că mi-au sosit pentru sezonul de primăvară cele mai frumoase modele de pălării.

Mare asortiment de pălării de dame și copii pe lângă prețuri moderate. — Străformări se execută grabnic și prompt.

Pălării de doliu se efectuează în 24 oare.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

☺☺☺ Telefon Nr. 671. ☺☺☺

Frații Fischer

fabricanți de pânză de sârmă, de împletitură pentru gard, de site și de saltele de sârmă

Arad, str. József főherceg nr. 8.
Fabrica: str. Kossuth nr. 45. Telefon 557.

Recomandă în atențiunea binevoitoare Onor. public magazinul său bine asortat cu tot felul de obiecte de specialitate cu prețuri afară de orice concurență.

Preț-curent la dorință să trimită gratuit.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weltzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru
gramofon:

Hulló falevél

din „*Czigányszerelem*“ și din
□□ „*Balkáni hercegnő*“ □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „*Crucea albă*“.

crească copilul. Ea îi telegrafiază imediat consenzul ei și în mai puțin de o lună de zile și-a vândut pensionul și-a împachetat lucrurile și s'a introdus în noul ei cerc de activitate. O boală de șold, de care suferia ea de mult, se înrăise în anii din urmă, încât îi venia greu să umble. Din scaunul ei pe rotile însă, care și-i adusesese și care era cuprins cu desăvârșire de figura ei corpulentă, stăpâna întregă casa, cu Anders cu tot. Anders era speriat formal de destoinicia ei. Doamna Dawes se ridica rar de tot din scaunul d-ei și totuși știa toate câte se petrec. Pe reții nu-i steteau în drum privirea ei, distanțele nu existau pentru dânsa. Asta se explica mai cu samă din tăria simțurilor ei, din facultatea ei de a explica vorbe și semne, de a ceti în expresia feții și în ochii oamenilor, de a auzi și a mirosi toate, de a-și combina din ceace știa toate combinațiile posibile și — în sfârșit — din talentul ei incomparabil de a te descoase cu vorba. Dar mai erau multe chițibușuri, cari nu se puteau explica așa de ușor. De era unul din cei iubiți de ea amenințat de vre-o primejdie, ea o simțea, să fi fost unde ar fi fost cu scaunul. Striga — vorbea în astfel de cazuri totdeauna englezește — și era în picioare cât ai bate în palme, ba, — ce e mai mult — fugea chiar. Așa se întâmplau în ziua aceea memorabilă, când a căzut Marit cu bicicleta în rău, de a fost pescuită de câțiva oameni de pe vapor; nenorocirea se întâmplase în apropierea debarcaderului, în direcția căruia o apucase ea cu roata. Acolo se întâlniră toți cu Doamna Dawes, Marit cu hainele leoarcă de apă de mare, urlând

de spaimă, d-na Dawes leoarcă de frica îndurată, plângând și ea.

Dna Dawes își făcea zilnic runda prin casă și — de era de lipsă — și jur împrejurul casei. Mai departe mergea rar. Servitorimea susținea că în decursul plimbării acesteia le vede toate, chiar și lucrurile, cari se vor întâmpla de aici încolo.

Inota în scrisori, cum sta pe scaun. Purta o corespondență stabilă; după declarația lui Anders Krog, corespondența cu toți oamenii, cari au fost vre-odată la ea în pension. Scria în toate limbile și despre toate lucrurile posibile; căci a doua ocupație principală era, că întreținea în corespondența ei tot ce cetea — și cetea până târziu noaptea. Se întorcea spre masa, pe care se afla pulpitul de scris, apoi se întorcea iarăși dela masă, ca să cetească. De răzimătoarea scaunului era aplicată o mecanică de pulpit de cetit și pe acesta își razimă cartea; rar o ținea în mână. Prefera memoriile tuturor celorlalte cărți; ceeace afla în ele, comunica mai departe altora, în scrisorile ei. Apoi da atenție, după memorii, revistelor de artă și literaturii de călătorii. Era stăpână pe o mică avere și-și cumpără toate cărțile, cari voia să le aibă.

Pe fetiță o instrua numai pe lângă ocupațiile acestea. Spre scopul acesta se așeză în odaia de locuit, la masa cea mare. „*Tanti Eva*“ pe scaunul ei — tron, micuța în fața ei. De câte ori era de lipsă, avea Marit să vină la pulpitul tantii Eva. Instrucția mergea foarte ușor; fetița uita de multe ori, că e la școală. Și o uita adeseori și tatăl, care își avea biblioteca lipit de o-

daia aceasta, de câte ori intra și asculta cu urechile poveștile și ciripitul lor.

De mergea cu instrucția ușor, erau alte lucruri, cari mergeau cu atât mai greu și cari au adus lupte sufletești. Doamna Dawes voia să schimbe toate celelalte obiceiuri ale copilului. Tatăl îi sta în cale. Firește, — a pierdut lupta Anders, chiar înainte de a fi fost conștiu de ceeace plănuia d-na Dawes. Marit avea să învețe, să asculte, să câștige noțiunea împărțelii timpului, a ordinei, a bunei-cuviințe, a tactului. În fiecare zi avea să cânte la piano, la masă avea să stea dreaptă, mâinile avea să și le spele de nenumărate ori pe zi, și trebuia să spună totdeauna, unde merge. Marit nu voia nimic să facă din toate astea. Nici tatăl ei nu se învoia la toate.

D-na Dawes dispunea numai peste un singur punct fix, de care se putea ținea: credința neclintită a copilei în perfecțiunea mamei sale. D-na Dawes o convinsese, că mama ei nu s'a culcat nici când mai târziu de opt ceasuri. Tot astfel mama și-a pus totdeauna hainele frumoșel pe un scaun, când s'a desbrăcat, iară ghețele le-a pus înaintea uși.

Dela aceea, ce a făcut mama — ce ar fi făcut până la perfecție! — trecu la aceea ce ar face mama, dacă ar fi fost în locul Marit-ei și (mai cu sama) ce n'ar fi făcut de ar fi fost, ca Marit. Asta era mai greu. Astfel asigură d-na Dawes pe fată, că mama ei n'ar fi alergat, spre pildă, cu bicicleta atât de departe de casă, în cât să nu o mai poți vedea. Marit întrebă:

(Va urma)

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a executa tot felul de tipărituri ca : Documente, liste de escompt percepțiuni și eroğațiuni, invitați pentru petreceri.

REVISTA MODEI

— este o foarte elegantă și bogat ilustrată publicațiune de mode feminine, **scrisă în limba românească** și executată artistic cu o splendidă co-pertă în culori.

REVISTA MODEI

— are dări de seamă a modei din Paris, Viena, Londra și Berlin cu ultimele creațiuni pentru Toalete și Costume de dame, Rochii de bal, salon, nuntă, vizită și stradă, Pălării și găтели de cap, Jachete, Capoate, Matineuri, etc.

REVISTA MODEI

— se ocupă și de Moda copiilor, bro-dării, dantele, lucru de mână, lin-gerie, monograme și diferite indus-trii casnice.

— cuprinde și o aleasă materie literară, cronici feminine, anec-dote, rețete și sfaturi, un folie-ton, jocuri distractive, etc.

REVISTA MODEI

— apare de două ori pe lună. Fiecare număr conține drept supliment **gratuit**, un tipar croit în mărime naturală.

Abonamentul: 3 luni Cor. 4-50, 6 luni Cor. 8-50, 1 an Cor. 16.

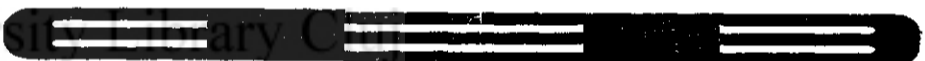
— La cerere se trimite un număr de probă **gratis și franco** — Depozitul general la **Administrația ziarului Adevărul** București, unde se primesc și abonamentele.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

Mare asortiment

de
ghete de bal

în culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafiriu, din
piele de lack și chevreaux

la
Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrásy-tér nr. 20.

25 (11)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

- moderne mașini și material**
- privitor la această branșă,**

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebrele și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::
ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

Kneffel Károly és Fia

mare magazin de cărbuni de lemn, de piatră, cocs, cărbuni pentru fauri, cărbuni pentru împlătit, lemne de foc.

Depozit și reprezentant de ciment Portland dela Gurahonț.

Atențiune!

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință, că am primit **depozitul și agentura**

fabricii de ciment dela Gurahonț.

Suntem în plăcuta poziție de a vinde excelentul **ciment de Gurahonț** atât în magazinul nostru din Arad **Boros-Béni-tér Nr. 2** (casa proprie), cât și nemijlocit în vagoane din fabrică pe lângă prețurile cele mai moderate și Vă rugăm că deja acum să ne onorați cu binevoitoarea D-tre **comandă**

chiar și pentru mai târziu,

ca să Vă putem socoti **prețurile foarte moderate** actuale.

Garantăm pentru calitatea excelentă a cimentului de Gurahonț.

Expedarea din fabrica dela Gurahonț și în lipsă de vagoane se face neimpedecată.

Servim cu prospecte și semnăm, rugând cât mai curând D-tre comandă,

cu deosebită stimă

Kneffel Károly és fia
mare magazin de cărbuni și cocs în Arad
Telefon pe oraș și comitat Nr. 139.